

**UCHWAŁA NR BR.0006.3.2026
RADY GMINY LEŻAJSK**

z dnia 12 stycznia 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających
Przemocy Domowej w Gminie Leżajsk na lata 2026 – 2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 i 1436) , art. 6. ust. 2 pkt. 1 art. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673), Rada Gminy Leżajsk uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Leżajsk na lata 2026 – 2030 stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Leżajsk.

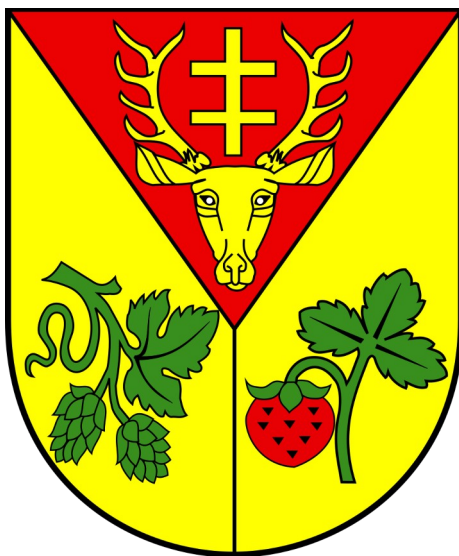
§ 3. Traci moc Uchwała nr 25/2022 Rady Gminy Leżajsk z dnia 11 kwietnia 2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Łukasz Fleszar

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Leżajsk na lata 2026 – 2030

GIEDLAROWA 2026

SPIS TREŚCI

Rozdział I. Uwarunkowania prawne.....	3
1.1. Podstawa prawna.....	3
Rozdział II. Charakterystyka zjawiska przemocy.....	6
2.1. Teoretyczne podstawy przemocy domowej.....	6
2.2. Cykle przemocy.....	7
Rozdział III. Przemoc domowa w Gminie Leżajsk.....	9
4.1. Procedura Niebieskie Karty.....	9
4.2. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego.....	9
4.3. Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciw Przemocy Domowej.....	11
4.4. Oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży.....	12
4.5. Przestępczość.....	14
Rozdział V. Zjawisko przemocy domowej w świetle badań ankietowych – 2025.....	17
5.1. Dorośli mieszkańcy Gminy Leżajsk.....	17
5.2. Uczniowie Gminy Leżajsk.....	18
Rozdział VI. Analiza SWOT.....	21
Rozdział VII. Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Leżajsk na lata 2026– 2030.....	23
7.1. Adresaci Programu.....	23
7.2. Realizatorzy Programu.....	24
7.3. Cele i zadania Programu.....	25
7.4. Zakładane rezultaty.....	38
7.5. Źródła finansowania.....	39
7.6. Monitorowanie i sprawozdawczość realizacji Programu.....	39
Spis tabel.....	41
Spis wykresów.....	41

Rozdział I.

Uwarunkowania prawne

1.1. Podstawa prawna

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej w art. 6 ust. 2 pkt 1 nakłada na samorząd obowiązek opracowania i realizacji programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Przez **przemoc domową** rozumie się w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”;

Natomiast **osoba doznająca przemocy domowej** (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) to:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,

h) małoletni

– wobec których jest stosowana przemoc domowa

Przez **osobę doznającą przemocy domowej** należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej).

Osoba stosująca przemoc domową (art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec ww. osób doznających przemocy.

Świadek przemocy domowej (art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej) – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz.U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. poz.1673),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r., poz.1214 ze zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r., poz. 49),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r., poz. 2151),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 r., poz. 1153),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023 r., poz. 1939 ze zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2025 r., poz. 1338),
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2025 r., poz. 636 ze zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023 r., poz. 2809 ze zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz.U. z 2025 r., poz. 383).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2025 r. poz. 46 ze zm.),

- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2024 r., poz. 1568 ze zm.),
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz.U. z 2024 r., poz. 1802 ze zm.),
- Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. z 2023 r., poz. 1232 ze zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2023 r. poz. 1870),

Rozdział II.

Charakterystyka zjawiska przemocy

2.1. Teoretyczne podstawy przemocy domowej

W literaturze przedmiotu wyróżnia się kilka rodzajów przemocy:

- **Przemoc fizyczna** – jest to forma agresji polegająca na umyślnym naruszaniu nietykalności cielesnej drugiej osoby. Jej celem jest zadanie osobie doznającej przemocy bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia. Przejawia się poprzez: szarpanie, kopanie, popychanie, obezwładnianie, duszenie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, bicie otwartą ręką, pięściami, różnymi przedmiotami, przypalanie papierosem, topienie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, pozostawienie w niebezpiecznym miejscu, nieudzielenie niezbędnej pomocy, itp.
- **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości, wzbudzanie w osobie doznającej przemocy strachu. Ta forma przemocy powoduje poważne szkody psychologiczne. Przejawia się poprzez: wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań, religii, pochodzenia, narzucanie swojego zdania, poglądów, stałe ocenianie, krytykę, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgarnych epitetów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, itp.
- **Przemoc seksualna** – to zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, a także kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy ta osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przejawia się poprzez: gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu, ciała i krytykę zachowań seksualnych, itp.¹
- **Przemoc ekonomiczna** – to celowe niszczenie czyjejś własności, pozbawianie środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Przejawia się poprzez: okradanie, zabieranie pieniędzy, niełożenie na utrzymanie, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, szantażowanie, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka,

¹ <https://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/8-rodzaj-przemocy>

zmuszanie do pożyczek, uniemożliwianie korzystania z pomieszczeń niezbędnych do zaspokajania potrzeb (kuchnia, łazienka) itp.

- **Zaniedbanie** – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Tej formy przemocy najczęściej doświadczają dzieci. Przejawia się poprzez: niedawanie (dziecku) środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nieudzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka².
- **Cyberprzemoc** – to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Przejawia się poprzez: agresję słowną, np. wyzywanie na czatach internetowych, umieszczanie komentarzy na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości lub wystraszenia innej osoby; upublicznianie upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów, zamieszczanie przykrych komentarzy na profilach innych osób w portalach społecznościowych, włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś w celu zamieszczania w jego imieniu obraźliwych postów i zdjęć na profilach innych użytkowników, szantażowanie, ujawnianie sekretów, wykluczanie z grona „znajomych” w Internecie, celowe ignorowanie czyjejś działalności w sieci³.

2.2. Cykle przemocy

Przemoc domowa rzadko jest incydem jednorazowym, zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny. Można wyszczególnić powtarzające się fazy, które razem tworzą pewnego rodzaju cykle przemocy. Znajomość faz pozwala lepiej zrozumieć charakter i specyfikę problemu. Możemy wyróżnić trzy fazy powtarzającego się cyklu. Są to:

- **Faza narastania napięcia** – jest to pierwsza faza, w której dochodzi do stopniowego wzrostu napięcia, w której osoba stosująca przemoc jest stale napięta i poirytowana, zaś osoba doznająca przemocy obarcza siebie winą i stara się za wszelką cenę uniknąć kolejnej awantury;
- **Faza ostrej przemocy** – jest to druga faza, w której napięcie prowadzi do wybuchu gniewu i rozładowania agresji. Partner staje się gwałtowny, wpada w szal, jakiś drobiazg wywołuje awanturę. Osoba doświadczająca przemocy może doznać obrażeń zagrażających

jej zdrowiu i życiu. Najczęściej to w tej fazie, osoby doznające przemocy wzywają policję, szukają pomocy;

² <https://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/8-rodzaj-przemocy>

³ A. Borkowska, *Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie*, NASK Akademia, s. 8.

- **Faza miodowego miesiąca** – jest to trzecia faza, w której osoba stosująca przemoc wyraża skruchę, składa obietnice, obiecuje poprawę. „Sprawca” jest czuły, troskliwy, zapewnia o swojej miłości. Przeprasza często towarzyszą łązy i prezenty. W tej sytuacji osoba doznająca przemocy często czuje się odpowiedzialna za to, co się stało i postanawia dać osobie stosującej przemoc „drugą szansę”. Faza miodowego miesiąca zatrzymuje osobę doznającą przemocy domowej w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Niestety faza miodowego miesiąca nie trwa długo. Po jakimś czasie napięcie znowu narasta i cały cykl przemocy się powtarza. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza, dotkliwsza. Cykliczność przemocy sprawia, że osobom doświadczającym przemocy trudno jest podjąć działania mające na celu zatrzymanie przemocy.

Rozdział III.

Przemoc domowa w Gminie Leżajsk

4.1. Procedura Niebieskie Karty

W latach 2022–2024 liczba założonych Niebieskich Kart w gminie ulegała zmianom, osiągając najwyższą wartość w 2023 roku (58 kart), następnie spadła do 40 w roku 2024. We wszystkich latach zdecydowaną większość formularzy inicjowała Policja, co wskazuje na jej kluczową rolę w identyfikowaniu sytuacji zagrożenia w rodzinach.

Tabela 1 Liczba założonych Niebieskich Kart

Liczba założonych Niebieskich Kart	2022	2023	2024
Sporządzono ogółem, w tym przez następujące instytucje:	48	58	40
Centrum Usług Społecznych	4	2	3
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Placówki Służby Zdrowia	0	1	1
Placówki edukacyjne	0	1	2
Policja	44	54	34
Inne instytucje i organizacje	0	0	0
Inne	0	0	0

Źródło: CUS Gminy Leżajsk

4.2. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego

W latach 2022–2024 działania obejmowały diagnozowanie problemu przemocy domowej poprzez rozpoznawanie sytuacji osób i rodzin zagrożonych lub doświadczających tego zjawiska. Podejmowano działania w środowisku lokalnym mające na celu zapobieganie przemocy domowej, w tym inicjatywy profilaktyczne, edukacyjne i informacyjne, ukierunkowane na podnoszenie świadomości społecznej.

Prowadzono interwencje w przypadkach wystąpienia przemocy domowej oraz uruchamiano odpowiednie procedury, w tym procedurę „Niebieskie Karty”. Rozpowszechniano informacje o instytucjach, osobach i możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym, w tym pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i medycznej. Realizowano współpracę z policją, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, placówkami oświatowymi, ochrony zdrowia, sądami oraz organizacjami pozarządowymi w celu zapewnienia bezpieczeństwa i skutecznego wsparcia w sytuacjach kryzysowych. Ponadto inicjowano działania wobec osób stosujących przemoc domową, ukierunkowane na

zmianę zachowań poprzez terapię odwykową oraz udział w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych. Działania te służyły wzmocnieniu lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej oraz monitorowaniu sytuacji rodzin objętych procedurami.

W latach 2022–2024 **gmina konsekwentnie realizowała działania ukierunkowane na przeciwdziałanie przemocy domowej poprzez pracę w środowisku lokalnym:**

- W 2022 roku kluczowe było prowadzenie wizyt środowiskowych, rozmów z rodzinami oraz udzielanie wsparcia psychologicznego, prawnego i socjalnego, przy jednoczesnej ścisłej współpracy z CUS, poradniami i placówkami medycznymi.
- W 2023 roku działania te zostały rozszerzone o inicjowanie procedur „Niebieskie Karty”, regularną współpracę z policją, sądami, szkołami oraz organizacjami pozarządowymi, a także organizację spotkań grup roboczych/diagnostyczno-pomocowych i zespołów interdyscyplinarnych w celu opracowania indywidualnych planów pomocy.
- W 2024 roku kontynuowano procedurę NK oraz współpracę międzyinstytucjonalną, utrzymując systematyczne spotkania zespołów w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą i wypracowania adekwatnych form wsparcia.

W latach 2022–2024 gmina podejmowała **systematyczne działania interwencyjne w środowiskach dotkniętych przemocą domową**, koncentrując się na szybkim reagowaniu i skoordynowanej współpracy instytucji. W każdym z analizowanych lat kluczowym narzędziem było inicjowanie procedury „Niebieskie Karty”, która uruchamia formalny system ochrony osób zagrożonych przemocą. Działania te były wspierane ścisłą współpracą z policją, sądami, szkołami oraz organizacjami pozarządowymi, co pozwalało na kompleksową ocenę sytuacji rodzinnej i skierowanie odpowiednich form pomocy. W 2022 i 2023 roku organizowano spotkania grup roboczych lub zespołów interdyscyplinarnych, natomiast w 2024 roku dodatkowo wykorzystywano pracę grup diagnostyczno-pomocowych, aby precyzyjniej diagnozować sytuację rodziny i opracowywać spersonalizowane plany wsparcia.

W latach 2022–2024 gmina konsekwentnie **realizowała działania mające na celu upowszechnianie wiedzy o dostępnych formach pomocy oraz instytucjach wspierających osoby zagrożone przemocą i kryzysami rodzinnymi**. Każdego roku organizowano warsztaty i spotkania edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych, których celem było budowanie świadomości na temat przeciwdziałania przemocy, komunikacji bez przemocy oraz umiejętności reagowania w sytuacjach trudnych. Równolegle prowadzono kampanie informacyjne w lokalnych mediach, placówkach oświatowych i innych instytucjach, dzięki czemu informacje o dostępnych formach wsparcia docierały do szerokiej

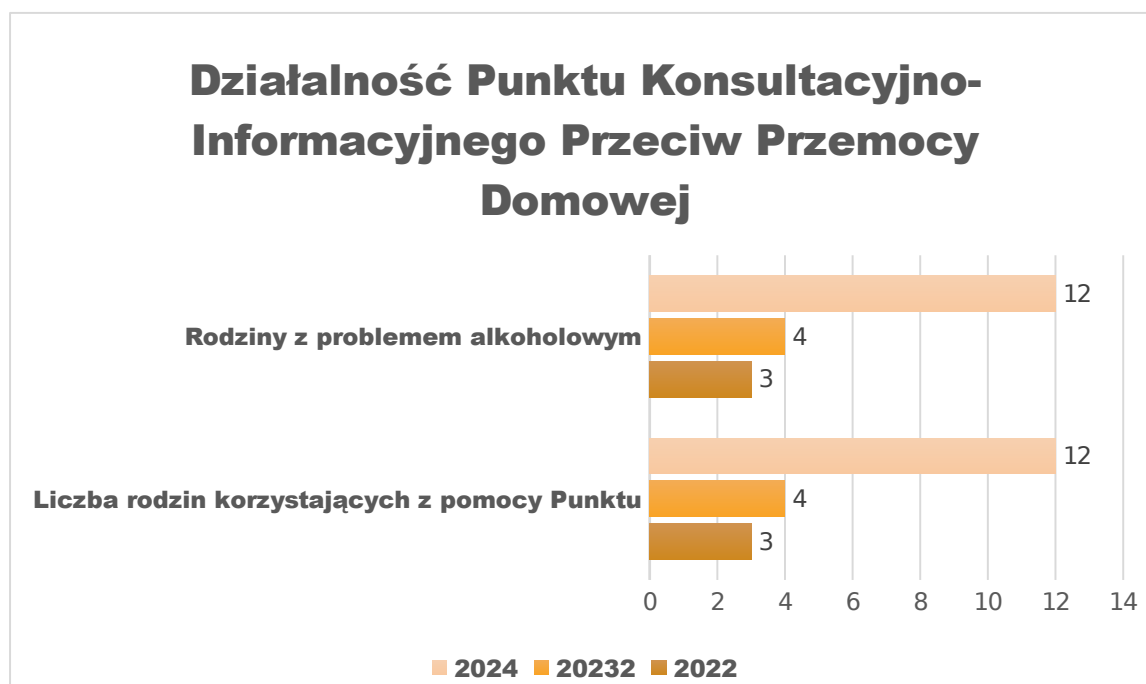
grupy mieszkańców. Działania te uzupełniała regularna dystrybucja ulotek, broszur i materiałów edukacyjnych, co zapewniało mieszkańcom stały dostęp do wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy w środowisku lokalnym.

W latach 2022–2024 gmina **realizowała szereg działań ukierunkowanych na pracę z osobami stosującymi przemoc domową**, koncentrując się zarówno na interwencji, jak i na zmianie postaw osób stosujących przemoc. Każdego roku kierowano te osoby do programów korekcyjno-edukacyjnych oraz terapii psychologicznej, których celem było rozwijanie umiejętności radzenia sobie z emocjami, zmiany destruktacyjnych zachowań oraz zwiększenie odpowiedzialności za funkcjonowanie rodziny. Ważnym elementem pracy było systematyczne motywowanie osób stosujących przemoc do podejmowania działań naprawczych i aktywnego uczestnictwa w rekomendowanych formach wsparcia, aby ograniczyć ryzyko dalszych nadużyć. Równolegle prowadzono monitoring sytuacji rodzin po interwencjach, co pozwalało ocenić skuteczność podjętych działań oraz w razie potrzeby zintensyfikować wsparcie i zwiększyć bezpieczeństwo osób doświadczających przemocy.

4.3. Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciw Przemocy Domowej

W latach 2022–2024 obserwuje się wyraźny wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego Przeciw Przemocy Domowej. W 2022 roku wsparciem objęto 3 rodziny, z czego wszystkie zmagaly się również z problemem alkoholowym, co wskazuje na silne powiązanie przemocy z uzależnieniem. W 2023 roku liczba rodzin korzystających z pomocy wzrosła do 4, a w każdym przypadku współwystępował problem alkoholowy, co potwierdza powtarzalność tego zjawiska. Największy wzrost odnotowano w 2024 roku, kiedy z Punktu skorzystało już 12 rodzin, również w całości dotkniętych problemem alkoholowym. Dane te pokazują narastające potrzeby wsparcia w obszarze przemocy domowej oraz konieczność dalszego rozwijania dostępnych form pomocy.

Wykres 1 Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego Przeciw Przemocy Domowej

Źródło: CUS Gminy Leżajsk

4.4. Oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży

Profilaktyka przemocy wśród dzieci i młodzieży stanowi kluczowy element budowania bezpiecznego środowiska szkolnego i lokalnego. Współczesne zagrożenia – takie jak hejt w Internecie, przemoc rówieśnicza, uzależnienia cyfrowe, trudności emocjonalne czy narastające problemy ze zdrowiem psychicznym – wymagają systematycznych, wszechstronnych i atrakcyjnych form oddziaływań edukacyjnych. Dlatego gmina oraz placówki oświatowe realizują szeroki program działań profilaktycznych, obejmujących warsztaty, zajęcia edukacyjne, kampanie informacyjne oraz inicjatywy integrujące społeczność szkolną.

Celem tych działań jest nie tylko przekazywanie wiedzy, ale także kształtowanie postaw opartych na empatii, szacunku, współpracy i umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Poniżej przedstawiono wykaz aktywności zrealizowanych w latach 2022–2024 wraz z liczbą uczestników.

Rok 2022 – działania profilaktyczne

Zrealizowane działania:

- „Światowy Dzień Życzliwości i Pozdrowień” – pogadanki i zajęcia edukacyjne.
- „Światowy Dzień Praw Dziecka” – zajęcia edukacyjne.

- „Uzależnienie od Internetu” – zajęcia profilaktyczne.
- „Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego” – warsztaty profilaktyczne.
- Pogadanki dla rodziców podczas wywiadówek dotyczące uzależnień od Internetu i hejtu w sieci.

Liczba uczestników:

- uczniów: **1 548**
- nauczycieli: **59**
- rodziców: **1 548**

Rok 2023 – działania profilaktyczne

Zrealizowane działania:

- „Ogólnopolski Dzień Walki z Depresją” – zajęcia edukacyjne.
- „Dzień Praw Dziecka” – zajęcia edukacyjne.
- „Znajdź właściwe rozwiązanie” – program profilaktyczny.
- „Uzależnienie od Internetu” – zajęcia profilaktyczne oraz indywidualne spotkania.
- Pogadanki dla rodziców na temat zagrożeń internetowych oraz hejtu.
- „Światowy Dzień Życzliwości i Pozdrowień” – zajęcia integracyjne.
- „Radzenie sobie ze stresem” – warsztaty profilaktyczne.

Liczba uczestników:

- uczniów: **1 621**
- nauczycieli: **63**
- rodziców: **1 621**

Rok 2024 – działania profilaktyczne

Zrealizowane działania:

- „Dzień Bezpiecznego Internetu” – pogadanki, prace plastyczne, filmy edukacyjne.
- „Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka” – zajęcia edukacyjne.
- Zajęcia profilaktyczno-wychowawcze obejmujące tematykę:
 - profilaktyki alkoholowej, nikotynowej i narkotykowej,
 - zdrowego trybu życia,
 - radzenia sobie ze stresem,
 - przeciwdziałania depresji i zachowaniom samobójczym,
 - przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i hejtowi.

- „Standardy ochrony małoletnich” – akcja informacyjna dla rodziców podczas wywiadówek.
- „RESQL” – zajęcia z wychowawcą dotyczące sposobów radzenia sobie z różnymi formami przemocy.

Liczba uczestników:

- uczniów: **1 617**
- nauczycieli: **56**
- rodziców: **1 617**

W latach 2022–2024 gmina realizowała także wyjazdowe formy profilaktyki dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych przemocą, obejmujące kolonie i obozy z programem socjoterapeutycznym. W 2022 roku z tego typu wsparcia skorzystało 7 dzieci, którym zapewniono bezpieczne środowisko, pomoc specjalistów oraz zajęcia rozwijające kompetencje społeczne. W kolejnych latach zainteresowanie programem wzrosło — zarówno w 2023, jak i 2024 roku w wyjazdach uczestniczyło po 10 osób, co potwierdza potrzebę kontynuowania oraz dalszego rozwijania tego typu działań.

Wyjazdy te pełniły ważną funkcję wspierającą, umożliwiając dzieciom oderwanie się od trudnej sytuacji domowej, wzmacnianie odporności psychicznej oraz nabywanie umiejętności radzenia sobie z emocjami i konfliktami.

4.5. Przestępczość

W latach 2022–2024 najczęściej odnotowywanym przestępstwem było fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną, którego liczba wzrosła z 24 przypadków w 2022 r. do 38 w 2023 r., a następnie spadła do 31 w 2024 r. Widoczny jest także wzrost liczby uszkodzeń mienia – z 9 w 2022 r. do 17 w 2024 r. Liczba kradzieży z włamaniem zwiększyła się i ustabilizowała na poziomie 4 przypadków w latach 2023–2024, natomiast kradzieże mienia charakteryzowały się zmiennością, z wyraźnym spadkiem w 2023 r. i ponownym wzrostem w 2024 r. Pozostałe kategorie przestępstw, takie jak pobicie czy kradzież pieniędzy wraz z dokumentami, występowały sporadycznie lub miały tendencję malejącą.

Tabela 2 Rodzaje przestępstw

Rodzaj przestępstwa	2022	2023	2024
Kradzież z włamaniem	2	4	4
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	24	38	31
Pobicie	0	1	0

Uszkodzenie mienia	9	15	17
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	2	2	0
Kradzież mienia	16	5	9
Inne	0	0	0

Źródło: KPP w Leżajsku

Dane dotyczące postępowań wszczętych, stwierdzonych/ umorzonych i zakończonych w Gminie Leżajsk w latach 2022–2024 pokazują, że liczba spraw o znęcanie się nad rodziną najpierw znacząco wzrosła z 24 w 2022 roku do 38 w 2023 roku, by następnie spaść do 31 w 2024 roku. W obszarze gróźb karalnych widoczna jest umiarkowana aktywność — liczba wszczęć zmniejsza się z 8 (2022) do 5 (2023), a następnie rośnie do 12 (2024), przy czym liczba zakończonych spraw pozostaje niewielka. Przestępstwo rozpijania małoletniego wystąpiło jedynie w 2023 roku, kiedy wszczęto i zakończono dwie takie sprawy, podczas gdy w pozostałych latach nie odnotowano żadnych przypadków. W sprawach dotyczących uchylania się od płacenia alimentów utrzymują się wysokie wartości, ale z tendencją malejącą w liczbie postępowań wszczętych — z 48 w 2022 roku do 33 w 2024 roku — co może sugerować poprawę egzekucji świadczeń lub zmianę sytuacji życiowej dłużników. W kategorii „inne” nie odnotowano żadnych spraw, co może wskazywać, że struktura lokalnej przestępczości koncentruje się wokół głównych problemów związanych z rodziną i obowiązkami alimentacyjnymi.

Tabela 3 Przestępstwa wszczęte/stwierdzone (umorzono) /zakończone na terenie Gminy Leżajsk

Przestępstwa wszczęte/stwierdzone (umorzono) /zakończone na terenie Gminy Leżajsk	2022			2023			2024		
	w	s/u	z	w	s/u	z	w	s/u	z
Znęcanie się nad rodziną	24	9	15	38	19	19	31	23	5
Groźba karalna	8	6	0	5	3	1	12	10	2
Rozpijanie małoletniego	0	0	0	2	0	2	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	48	15	20	38	13	16	33	16	9
Inne	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: KPP w Leżajsku

Dane dotyczące zdarzeń związanych z przemocą domową pokazują stopniowy spadek liczby interwencji — z 43 w 2022 roku do 27 w 2024 roku, co może wskazywać na zmniejszenie liczby zgłaszanych incydentów lub skuteczniejsze działania prewencyjne.

Liczba osób doznających przemocy utrzymuje się na podobnym poziomie w latach 2022–2023, natomiast w 2024 roku wyraźnie spada, szczególnie w grupie kobiet, których liczba zmniejsza się z 41 do 25. Jednocześnie wzrasta liczba młodzieży i dzieci doświadczających przemocy lub obecnych przy zdarzeniach, co może świadczyć o zwiększonej wykrywalności takich sytuacji lub narastających problemach w rodzinach z dziećmi. Liczba osób stosujących przemoc, wobec których podjęto działania, odzwierciedla ogólny trend spadkowy — z 43 w 2022 roku do 28 w 2024 roku, przy czym zdecydowaną większość stanowią mężczyźni. Dane dotyczące osób stosujących przemoc pod wpływem alkoholu również wskazują na malejącą tendencję, co może sugerować poprawę kontroli nad zachowaniami ryzykownymi lub zmiany w strukturze zgłaszanych zdarzeń. Liczba dzieci obecnych podczas interwencji zmniejsza się z 15 w 2022 roku do 7 w 2024 roku, co może świadczyć o większej skuteczności działań profilaktycznych lub poprawie bezpieczeństwa najmłodszych w środowisku domowym.

Tabela 4 Zdarzenia związane z przemocą domową

Zdarzenia związane z przemocą domową			
	2022	2023	2024
Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej	43	42	27
Liczba osób doznających przemocy domowej, którym udzielono pomocy:			
Ogółem	47	49	40
Kobiety	37	41	25
Mężczyźni	8	7	8
Dzieci (do 13 r.ż.)	1	0	3
Młodzież (13-17 lat)	1	1	4
Liczba osób stosujących przemoc domową, wobec których podjęto działania:			
Ogółem	43	42	28
Kobiety	1	4	2
Mężczyźni	42	38	26
Nieletni	0	0	0
Liczba osób stosujących przemoc domową będących pod wpływem alkoholu			
Ogółem	38	35	23
Kobiety	1	1	0
Mężczyźni	37	34	23
Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji			
	2022	2023	2024
Ogółem	15	11	7

Źródło: KPP w Leżajsku

Rozdział V.

Zjawisko przemocy domowej w świetle badań ankietowych – 2025

Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej.

5.1. Dorośli mieszkańcy Gminy Leżajsk

W badaniu wzięło udział 96 mieszkańców, w tym 72% kobiet oraz 28% mężczyzn.

- Najpierw zapytano badanych, czy są osobami z niepełnosprawnością. 4% respondentów wskazało odpowiedź tak.
- 31% badanych wskazało, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy domowej, a 33% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że **tak**.
- Zjawisko przemocy domowej, w zamieszkiwanej przez respondentów miejscowości, jest raczej rzadkie oraz bardzo rzadkie w opinii 69% z nich. 31% odpowiedzi wskazuje, że jest ono raczej częste oraz bardzo częste.
- Wśród badanej grupy osób 26% doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny oraz 20% z nich poprosiło o pomoc.
- Wśród odpowiedzi najczęściej pojawiała się przemoc psychiczna (88%), przemoc fizyczna (32%) oraz przemoc ekonomiczna (8%).
- Warto zauważyć, że dla 48% przemoc domowa wielokrotnie miała miejsce w przeszłości, jednakże teraz się już nie powtórzy, a 32% deklaruje był to jednorazowy incydent, który się już nie powtórzył. Dla 12% przemoc działa się wielokrotnie i są obawy, że zdarzy się to znowu i dla kolejnych 8% badanych działa się to wielokrotnie w przeszłości i wciąż się dzieje.
- Łącznie 95% badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy domowej jest alkohol. Łącznie 89% uświadamia sobie, że przemoc może wystąpić w każdej rodzinie. 91% zgadza się ze stwierdzeniem, że osobą doznającą przemocy domowej może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna. Odpowiedzi „Zdecydowanie nieprawdziwe” i „Raczej nieprawdziwe” określają, że funkcjonujące wśród badanych przekonania na temat przemocy są budujące: „Przemoc domowa to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” (95%); „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele osoby

doznającej przemocy” (91%); „Gdyby osoba doznająca przemocy naprawdę cierpiała, odeszłaby od osoby stosującej przemoc” (84%); „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” (92%); „Nie ma czegoś takiego, jak gwałt w małżeństwie” (93%).

- Zdaniem mieszkańców Gminy Leżajsk przyczyn agresji wobec członków rodziny należy poszukiwać kolejno w: nieumiejętności radzenia sobie z problemami (81%), stresie (56%), chorobie psychicznej (44%), złej sytuacji materialnej (38%), różnicy zdań członków rodziny (28%), braku posłuszeństwa dzieci (26%) oraz braku pracy rodziców (25%). 3% respondentów zaznaczyło odpowiedź inne nie podając przykładów.
- 91% respondentów odpowiedziało, że bardzo często lub czasami zdarza się długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe, natomiast 90% odpowiedziało, że bardzo często lub czasami orzekane są zbyt łagodne wyroki. Łącznie 83% respondentów deklaroowało, że bardzo często lub czasami zdarza się wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą.
- Jeżeli chodzi o przeciwdziałanie przemocy domowej, to mieszkańcy wskazywali, że najskuteczniejszymi działaniami są: zaostrzenie kar dla osób stosujących przemoc (82%), edukacja społeczeństwa (69%), poprawa sytuacji materialnej rodzin (29%) oraz zwiększenie niezależności finansowej kobiet (28%).
- Stwierdzenie „Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa” spotkało się z dezaprobatą – łącznie 80% mieszkańców nie zgodziło się z takim stwierdzeniem. Łącznie 89% badanych zdecydowanie nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwalają sobie lepiej radzić w przyszłości. 71% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem. Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 85% respondentów. Respondenci nie zgadzają się również ze stwierdzeniem, że łagodne kary fizyczne nie są przemocą domową – 81%. Według respondentów bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców – łącznie 74%.

5.2. Uczniowie Gminy Leżajsk

W badaniu wzięło udział 118 uczniów z Gminy Leżajsk.

- 36% czuje się w swojej klasie bardzo dobrze, a 51% raczej dobrze, co wskazuje na poczucie komfortu. 8% czuje się raczej źle oraz 5% bardzo źle i chciałoby zmienić klasę.
- Zapytano badanych uczniów czy czują się bezpiecznie w swojej szkole i czy idą tam bez żadnych obaw i strachów. Łącznie 82% badanych udzieliło odpowiedzi zdecydowanie tak lub raczej tak. Jedynie 18% wskazało na odpowiedzi raczej nie i zdecydowanie nie.

- 30% badanych deklaruje, że są w szkole uczniowie, których się boją.
- 9% uczniów uważa, że w szkole jest zwyczaj prześladowania, straszenia najmłodszych uczniów (tzw. kocenie). 58% nie wie.
- Zapytano także uczniów jak oceniają swoje zachowanie w szkole. Najczęstszymi odpowiedziami były te pozytywne (25% wzorowe, 42% bardzo dobre, 28% dobre). 4% badanych zaznaczyło odpowiedź poprawne i 1% respondentów oceniło swoje zachowanie nieodpowiednie.
- 85% uczniów ma w klasie lub szkole przynajmniej jedną osobę, której może się zwierzyć z trudności.
- Najczęściej występującą sytuacją występującą w szkole, według badanych uczniów jest wyśmiewanie kogoś, przezywanie (25% uczniów wskazało, że taka sytuacja ma miejsce codziennie i kolejne 25% kilka razy w tygodniu lub 18% kilka razy w miesiącu). Spora część respondentów wskazała także na obgadywanie kogoś za plecami (22% uczniów wskazała, że taka sytuacja ma miejsce codziennie, 23% kilka razy w tygodniu, 18% kilka razy w miesiącu). Często wskazywano także na unikanie, ignorowanie, wykluczanie z grupy (9% wskazało odpowiedź codziennie, 15% kilka razy w tygodniu, a 11% kilka razy w miesiącu) oraz na kopanie, bicie (11% wskazało odpowiedź codziennie, 15% kilka razy w tygodniu, 11% kilka razy w miesiącu).
- Następnie zapytano uczniów kto częściej robi takie rzeczy. 82% wskazało, że są to chłopcy, a 18% wskazało na dziewczyny.
- 40% deklaruje, że nigdy nie zdarzyło się, aby zostali kopnięci, przezywani, czy żeby ktoś ich uderzył. Przeciwnego zdania jest 60% ankietowanych.
- Uczniowie deklarują, że doświadczają w szkole przemocy fizycznej (28%) oraz przemocy psychicznej (36%).
- Zapytano także kiedy najczęściej dochodzi do przemocy. Najczęściej wskazywanymi odpowiedziami były podczas przerw (66%), a także po lekcjach (20%).
- Następnie zapytano respondentów, dlaczego ich zdaniem inni uczniowie zachowują się agresywnie. Najczęściej (po 31%) wskazywano na to, że lubią poniżać innych i nie wiedzą, że sprawiają komuś przykrość. Niewiele mniej osób wskazało na potrzebę posiadania respektu (29%).
- Poniżej prezentowane są odpowiedzi uczniów na temat reakcji ich rówieśników na sytuację, kiedy staliby się oni świadkami bójki na szkolnym korytarzu. Niepokojące jest, że część ankietowanych zadeklarowała przyglądanie się bójce, dopingowanie i nagrywanie

zdarzenia telefonem – 50%. Zaistniałą sytuację zgłosiłoby nauczycielowi 25% badanych uczniów, 13% udawałoby, że nic nie widzi oraz 12% starałoby się rozdzielić bijących się uczniów.

- Okazuje się, że 46% uczniów jest zdania, że problem przemocy w szkole można rozwiązać poprzez sprawiedliwe karanie winnych. Uczniowie wskazywali również na: spotkania z pedagogiem lub psychologiem – 30%, zajęcia sportowe – 29%, zainstalowanie kamer na szkolnych korytarzach – 26%, zajęcia sportowe – 24% wyrzucanie agresywnych ze szkoły – 25%, oraz 13% wskazało na nieodpowiadanie na zaczepki.
- Następnie zapytano uczniów komu zwierzyliby się, gdyby doświadczyli przemocy. Najwięcej respondentów wskazywało na wychowawcę (46%) oraz rodziców (42%), a 38% wskazało, że zwierzyłoby się w takiej sytuacji przyjacielowi. 26% zgłosiłoby taką sytuację pedagogowi lub psychologowi szkolnemu, a 15% deklaruje, że nie powiedziałoby nikomu.
- Zapytano również uczniów o doświadczenie przemocy w domu oraz poczucia bezpieczeństwa. Rozkład odpowiedzi sugeruje, że 15% uczniów ma lub miało doświadczenia związane z przemocą domową, a 4% uczniów nie czuje się w swoim domu całkowicie bezpiecznie.
- W kwestii rodzaju przemocy doświadczanej przez uczniów w swoich domach najczęściej wskazywali oni na doświadczanie przemocy psychicznej – 8% i przemocy fizycznej – 7%.
- 14% uczniów potwierdza, iż zna osoby, które doświadczają przemocy domowej, a 30% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak jest.
- Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami – 24% oraz często ich prywatna wiadomość była udostępniana innej osobie – 26%. 14% deklaruje, że publikowano w Internecie ośmieszające ich filmiki/zdjęcia.
- Większość uczniów – 92% deklaruje bardzo dobre lub raczej dobre relacje z rodzicami/opiekunami. Podobnie jest w przypadku oceny relacji uczniów z nauczycielami – większość 92% ocenia je jako bardzo dobre lub dobre.
- Łącznie 82% uczniów chciałoby podzielić się swoimi wątpliwościami w kwestii przeżywanego problemu z rodzicami.

Rozdział VI.

Analiza SWOT

Analiza SWOT dotycząca przemocy domowej w Gminie Leżajsk obejmuje cztery kluczowe elementy: mocne i słabe strony (czynniki wewnętrzne) oraz szanse i zagrożenia (czynniki zewnętrzne).

Poniżej znajduje się szczegółowa analiza SWOT:

S – MOCNE STRONY

- **Systematyczne stosowanie procedury Niebieskie Karty**, w szczególności przez Policję, świadczy o sprawnym mechanizmie identyfikacji sytuacji domowego zagrożenia.
- **Funkcjonujący Zespół Interdyscyplinarny** realizuje diagnozę, interwencje, monitorowanie i współpracę, tworząc stabilny lokalny system reagowania.
- **Rosnący zakres działań profilaktycznych w szkołach** obejmujących zdrowie psychiczne, cyberbezpieczeństwo, przeciwdziałanie agresji i radzenie sobie ze stresem.
- **Dobrze rozwinięta współpraca instytucjonalna** między CUS, Policją, szkołami, PCPR, sądami i organizacjami pozarządowymi.
- **Działający Punkt Konsultacyjno-Informacyjny**, oferujący wsparcie psychologiczne, prawne i socjalne, z rosnącą liczbą korzystających rodzin.
- **Możliwość kierowania osób stosujących przemoc domową do programów korekcyjno-edukacyjnych**, co wspiera zmianę postaw i ograniczanie ryzyka nawrotów.
- **Regularne działania informacyjne i edukacyjne dla mieszkańców**, zwiększające świadomość dotyczącą dostępnych form wsparcia.
- **Wysokie zaufanie uczniów i rodziców do nauczycieli**, co sprzyja wczesnemu ujawnianiu problemów.
- **Znaczna liczba warsztatów i programów profilaktycznych** docierających zarówno do dzieci, młodzieży, jak i dorosłych.
- **Wysoka wrażliwość społeczna na zjawisko przemocy według badań ankietowych**, m.in. sprzeciw wobec kar fizycznych, mitów i stereotypów dotyczących przemocy.

W – SŁABE STRONY

- **Spadek liczby założonych Niebieskich Kart w 2024 roku**, co może oznaczać trudniejsze ujawnianie problemów lub mniejszą dostępność zgłoszeń.

- **Utrzymujący się wysoki poziom problemów alkoholowych** wśród rodzin korzystających z Punktu Konsultacyjnego (100% rodzin w latach 2022–2024).
- **Duża liczba postępowań dotyczących uchylania się od płacenia alimentów**, co wskazuje na problemy w wypełnianiu obowiązków rodzinnych i ekonomicznych.
- **Obecność dzieci i młodzieży przy zdarzeniach przemocy domowej**, co zwiększa ryzyko wtórnej traumatyzacji i zaburzeń emocjonalnych.
- **Znaczna część uczniów doświadcza agresji rówieśniczej**, w tym przezywania, wykluczania i przemocy fizycznej, co wskazuje na konieczność wzmocnienia działań szkolnych.
- **Wysoki odsetek dorosłych, którzy w otoczeniu widzą przypadki przemocy**, co pokazuje skalę zjawiska mimo niskiej liczby zgłoszeń formalnych.
- **Część uczniów nie zgłasza przemocy i nie zwierza się nikomu**, co utrudnia wczesne wykrywanie problemu.

O – SZANSE

- **Rosnąca gotowość społeczna do uznawania przemocy za problem publiczny**, a nie prywatny – co potwierdzają wyniki badań.
- **Wysoka świadomość mieszkańców co do roli alkoholu w eskalacji przemocy**, co może wspierać działania motywujące do leczenia odwykowego.
- **Wzrost uczestnictwa w programach socjoterapeutycznych i kolonijnych**, co może zmniejszać ryzyko powtarzania przemocy w przyszłości.
- **Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych** na przeciwdziałanie przemocy.
- **Zwiększająca się świadomość uczniów na temat przemocy rówieśniczej i jej konsekwencji**, co może wspierać działania rówieśniczych liderów.
- **Wysoki odsetek młodzieży deklarującej dobre relacje z rodzicami oraz nauczycielami**, co tworzy fundament do programów wzmacniających więzi.
- **Silna współpraca instytucjonalna**, którą można dalej rozwijać, np. poprzez superwizje, szkolenia, wspólne standardy.
- **Potencjał do budowania lokalnych kampanii społecznych**, wspieranych wysoką wrażliwością mieszkańców na problem przemocy.

T – ZAGROŻENIA

- **Wysoki poziom agresji rówieśniczej w szkołach**, w tym częste przezywanie, bicie i wykluczanie, które mogą przenosić się do środowiska domowego.

- **Część społeczności wciąż nie zgłasza przypadków przemocy**, co utrudnia realną ocenę skali zjawiska.
- **Rosnąca liczba młodzieży i dzieci obecnych przy zdarzeniach przemocy domowej**, co zwiększa ryzyko trwałych konsekwencji psychicznych.
- **Duża liczba rodzin z problemem alkoholowym**, co jest jednym z głównych czynników ryzyka zachowań przemocowych.
- **Wysoki poziom wycofywania zgłoszeń przez osoby pokrzywdzone**, co wskazuje na presję społeczną lub zależność ekonomiczną.
- **Przeciążenie instytucji odpowiedzialnych za interwencję.**
- **Uczniowie deklarują tendencje do obserwowania bójek zamiast reagowania**, co wzmacnia kulturę przyzwolenia na przemoc.
- **Możliwe niedoszacowanie skali przemocy psychicznej**, która jest najtrudniejsza do wykrycia, a bardzo powszechna.
- **Ryzyko niewystarczającej dostępności specjalistów (psychologów, terapeutów)**, co może obniżać efektywność systemu wsparcia.

Rozdział VII.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Leżajsk na lata 2026– 2030

7.1. Adresaci Programu

Program przeciwdziałania przemocy domowej skierowany jest do osób dotkniętych przemocą domową – dzieci, młodzieży, dorosłych oraz seniorów – które doświadczają zagrożeń fizycznych, psychicznych, emocjonalnych lub zaniedbania, przemocy.

Szczególne uwagę poświęca się rodzinom, w których występują czynniki ryzyka, takie jak uzależnienia, konflikty rodzinne, problemy wychowawcze czy trudności w prawidłowym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Program obejmuje także osoby stosujące przemoc, którym oferowane są działania edukacyjno-korekcyjne mające na celu zmianę zachowań oraz ograniczenie ryzyka powtarzających się incydentów przemocy. Wsparcie kierowane jest również do rodziców i opiekunów, koncentrując się na rozwijaniu kompetencji wychowawczych, radzeniu sobie w trudnych sytuacjach oraz tworzeniu bezpiecznego środowiska rodzinnego.

Program angażuje także społeczność lokalną – mieszkańców, nauczycieli, pracowników instytucji publicznych i organizacji pozarządowych – w celu podnoszenia świadomości społecznej, przeciwdziałania stereotypom i wzmocnienia lokalnego systemu wsparcia rodzin i osób zagrożonych przemocą.

Główne grupy odbiorców i obszary działań programu:

- Osoby dotknięte przemocą domową (dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy) – wsparcie interwencyjne, psychologiczne, prawne i socjalne.
- Rodziny z czynnikami ryzyka, w tym uzależnienia, konflikty rodzinne, trudności wychowawcze – działania profilaktyczne, edukacyjne i terapeutyczne.
- Osoby stosujące przemoc – udział w programach korekcyjno-edukacyjnych, konsultacje motywacyjne, zmiana zachowań.
- Rodzice i opiekunowie – rozwijanie kompetencji wychowawczych, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, budowanie bezpiecznego środowiska dla dzieci.
- Społeczność lokalna – mieszkańcy, szkoły, instytucje publiczne, NGO – edukacja społeczna, kampanie informacyjne, przeciwdziałanie stereotypom i wzmocnienie lokalnego systemu wsparcia.

7.2. Realizatorzy Programu

Realizacja działań zaplanowanych w Programie wymaga współpracy wielu instytucji odpowiedzialnych za pomoc społeczną, bezpieczeństwo, edukację i ochronę zdrowia, są to:

- Centrum Usług Społecznych – CUS
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Leżajsku - GKRPA
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny działający w Urzędzie Gminy
- Placówki Opieki Zdrowotnej
- Placówki Oświatowe
- Zespół Dzielnicowych dla Gminy Leżajsk
- Parafie
- Gminny Ośrodek Kultury w Giedlarowej
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Leżajsku

Współpraca:

- Sąd Rejonowy w Leżajsku
- Prokuratura w Leżajsku
- Komenda Powiatowa Policji w Leżajsku
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku

- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej w Nowej Sarzynie – SOW.

7.3. Cele i zadania Programu

Głównym celem wyznaczonym w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Leżajsk na lata 2026–2030 jest: ograniczenie zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Leżajsk poprzez rozwój działań profilaktycznych, zapewnienie kompleksowej pomocy osobom dotkniętym przemocą oraz podniesienie skuteczności i profesjonalizmu instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie temu zjawisku.

Poniżej znajduje się harmonogram niniejszego Programu.

Tabela 5 Harmonogram

CEL SZCZEGÓŁOWY 1				
Skuteczne rozpoznawanie, monitorowanie i diagnozowanie przemocy domowej w środowisku lokalnym.				
Zadanie	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin
1.1. Doskonalenie mechanizmów rozpoznawania zagrożeń i systematycznego monitorowania rodzin.	1. Prowadzenie regularnych wizyt środowiskowych, podczas których pracownicy będą analizować warunki życia rodziny oraz identyfikować czynniki mogące wskazywać na ryzyko wystąpienia zachowań krzywdzących. 2. Instytucje współpracujące będą systematycznie przekazywać dane dotyczące zgłoszeń sytuacji domowego zagrożenia, a zebrane informacje będą analizowane w celu określenia skali zjawiska i jego zmian w czasie. 3. Organizowanie spotkań, podczas których omawiane będą sytuacje	• liczba wizyt środowiskowych, • liczba rodzin objętych monitoringiem, • liczba spotkań.	Centrum Usług Społecznych Gminy Leżajsk, Komenda Powiatowa Policji w Leżajsku, Gminny Zespół Interdyscyplinarny, szkoły.	2026-2030

	rodzin wymagających nadzoru oraz ustalone kierunki działań wspierających.			
Zadanie 1.2 Zapewnienie szybkiego i skutecznego reagowania w sytuacjach domowego zagrożenia.	1. Umożliwienie osobom potrzebującym kontaktu poprzez różne kanały komunikacji (telefon, e-mail, punkt konsultacyjny), co pozwoli na szybkie zgłaszanie sytuacji stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa w domu. 2. Realizowanie natychmiastowych interwencji w przypadkach wymagających pilnego działania, polegających na ocenie stopnia zagrożenia przez specjalistów oraz podejmowaniu odpowiednich środków ochronnych. 3. Realizowanie stałej współpracy z Policją oraz podmiotami ochrony zdrowia w celu zapewnienia	• liczba interwencji kryzysowych, • liczba osób skierowanych do bezpiecznego schronienia, • liczba zgłoszeń przyjętych przez punkt kontaktowy, • liczba interwencji wymagających udziału służb medycznych.	Centrum Usług Społecznych Gminy Leżajsk, Komenda Powiatowa Policji w Leżajsku, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku, podmioty ochrony zdrowia.	2026-2030

	osobom wymagającym pilnego zabezpieczenia lub pomocy medycznej niezwłocznego wsparcia.			
	4. Zapewnienie dostępności miejsc schronienia, umożliwiających bezpieczne, czasowe oddalenie się od środowiska generującego zagrożenie			
CEL SZCZEGÓŁOWY 2				
Zwiększanie świadomości społecznej i promowanie postaw sprzyjających bezpieczeństwu domowemu.				
Zadanie	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin
2.1. Prowadzenie edukacji mieszkańców na temat przemocy domowej i sposobów przeciwdziałania jej.	1. Organizowanie warsztatów dotyczących budowania relacji opartych na szacunku, komunikacji bez agresji oraz pokojowego rozwiązywania konfliktów, umożliwiających mieszkańcom rozwijanie kompetencji wzmacniających bezpieczeństwo w rodzinie. 2. Realizowanie w szkołach	• liczba warsztatów, • liczba uczestników, • liczba kampanii, • liczba materiałów edukacyjnych.	Szkoły, Centrum Usług Społecznych Gminy Leżajsk, Gminny Zespół Interdyscyplinarny, organizacje pozarządowe.	2026-2030

	programów profilaktycznych dotyczących agresji rówieśniczej, zagrożeń cyfrowych oraz zachowań naruszających dobrostan emocjonalny dzieci i młodzieży. 3. Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych zachęcających mieszkańców do reagowania w sytuacjach domowego zagrożenia oraz promujących pomoc instytucjonalną dostępną na terenie gminy. 4. Opracowywanie materiałów edukacyjnych zawierających informacje o formach krzywdzenia, sposobach ochrony oraz miejscach udzielających wsparcia, upowszechnianych za pośrednictwem instytucji gminnych.			
2.2. Wspieranie	1. Współpraca instytucji	liczba inicjatyw	szkoły, Centrum Usług	2026-2030

środowiskowych inicjatyw wzmacniających bezpieczeństwo rodzin.	z lokalnymi liderami w celu wspólnego organizowania wydarzeń integrujących mieszkańców, sprzyjających budowaniu relacji oraz zapobieganiu izolacji społecznej. 2. Wspieranie szkół w tworzeniu oferty zajęć rozwijających umiejętności społeczne dzieci i młodzieży, w szczególności w godzinach popołudniowych. 3. Organizowanie tematycznych spotkań edukacyjnych, podczas których mieszkańcy będą mogli uzyskać wiedzę na temat reagowania na zachowania krzywdzące oraz skutecznego poszukiwania pomocy. 4. Tworzenie przyjaznych przestrzeni środowiskowych umożliwiających młodzieży bezpieczne spędzanie czasu,	środowiskowych • liczba partnerów współpracujących, • liczba uczestników wydarzeń integracyjnych, • liczba przestrzeni/aktywności dedykowanych młodzieży.	Społecznych Gminy Leżajsk, NGO.	
---	--	--	--	--

	rozwijanie zainteresowań oraz uzyskiwanie wsparcia ze strony osób dorosłych. 5. Inicjowanie działań wzmacniających integrację społeczną oraz aktywność mieszkańców, sprzyjających budowaniu sieci wsparcia w środowisku lokalnym.			
CEL SZCZEGÓŁOWY 3 Zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach domowego zagrożenia.				
Zadanie	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin
3.1. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej, prawnej i społecznej.	1. Prowadzenie pracy socjalnej ukierunkowanej na stabilizowanie sytuacji rodzin, w których pojawiły się zachowania naruszające bezpieczeństwo domowe. 2. Udzielanie w punkcie konsultacyjnym indywidualnych porad psychologicznych i prawnych, z dostosowaniem	• liczba osób objętych poradnictwem, • liczba planów pomocy, • liczba osób skierowanych do specjalistów, • liczba przypadków zakończonych poprawą funkcjonowania rodziny.	Centrum Usług Społecznych Gminy Leżajsk, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku	2026-2030

	form pomocy do specyficznych potrzeb każdej osoby zgłaszającej się po wsparcie. 3. Kierowanie w razie potrzeby do specjalistycznych form pomocy, takich jak terapia rodzinna, konsultacje psychiatryczne czy poradnictwo kryzysowe. 4. Tworzenie indywidualnych planów pomocy obejmujących kompleksowe działania ukierunkowane na przywrócenie bezpieczeństwa i równowagi w środowisku domowym.			
3.2. Wspieranie osób stosujących przemoc domową w zmianie postaw i odbudowie funkcjonowania społecznego.	1. Motywowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz terapeutycznych, ukierunkowanych na naukę kontroli emocji i	• liczba uczestników programów korekcyjnych, • liczba zgłoszeń monitorowanych rodzin, • liczba rozmów motywujących • liczba przypadków zaprzestania zachowań	Centrum Usług Społecznych Gminy Leżajsk, Komenda Powiatowa Policji w Leżajsku, Zespół Interdyscyplinarny, Powiatowe Centrum	2026-2030

	odpowiedzialnych zachowań. 2. Współpraca z instytucjami realizującymi programy zmiany postaw w celu umożliwienia korzystania z adekwatnych i skutecznych metod pracy. 3. Monitorowanie sytuacji rodzin, w których występowała przemoc domowa, w celu oceny ryzyka jej ponownego pojawienia się. 4. Prowadzenie indywidualnych rozmów edukacyjnych, podczas których osoby stosujące przemoc będą analizować własne zachowania oraz uczyć się konstruktywnych sposobów radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych. 5. Kierowanie osób stosujących przemoc do specjalistycznego wsparcia oraz współpraca z odpowiednimi służbami	krzywdzących.	Pomocy Rodzinie w Leżajsku.	
--	---	---------------	-----------------------------	--

	w zakresie dalszego oddziaływania i kontroli realizowanych działań.			
CEL SZCZEGÓŁOWY 4 Wzmocnienie kompetencji specjalistów i rozwój współpracy instytucji pracujących z rodzinami.				
Zadanie	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin
4.1. Podnoszenie kwalifikacji specjalistów pracujących z rodzinami doświadczającymi trudności.	1. Podnoszenie kwalifikacji pracowników poprzez udział w szkoleniach specjalistycznych z zakresu interwencji kryzysowej, pracy z rodziną, diagnozowania sytuacji zagrożenia domowego oraz stosowania procedury „Niebieskie Karty”. 2. Zapewnienie dostępu do superwizji, wspierającej specjalistów w przeciwdziałaniu wypaleniu zawodowemu oraz w podnoszeniu jakości realizowanych działań. 3. Uczestnictwo pracowników w konferencjach i warsztatach	• liczba szkoleń i superwizji • liczba uczestników, • liczba wdrożonych nowych procedur, • poziom satysfakcji pracowników	Centrum Usług Społecznych Gminy Leżajsk, Zespół Interdyscyplinarny, Komenda Powiatowa Policji w Leżajsku, GKRPA w Leżajsku, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku, szkoły.	2026-2030

	branżowych, umożliwiające poznawanie nowych metod wsparcia oraz wymianę doświadczeń z innymi specjalistami. 4. Organizowanie szkoleń wewnętrznych ukierunkowanych na ujednolicenie działań interwencyjnych oraz zapewnienie spójności podejścia w całym systemie wsparcia. 5. Rozwijanie kompetencji zespołu w zakresie współpracy międzyinstytucjonalnej i komunikacji, sprzyjające skutecznemu reagowaniu w sytuacjach zagrożenia domowego.			
4.2. Wzmacnianie międzyinstytucjonalnej współpracy w obszarze przeciwdziałania	1. Regularne organizowanie spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych,	• liczba spotkań ZI, • liczba wspólnych planów pomocy,	Centrum Usług Społecznych Gminy Leżajsk, Gminny Zespół	2026-2030

przemocy domowej.	podczas których wspólnie opracowywane będą działania pomocowe. 2. Usprawnianie obiegu informacji pomiędzy instytucjami w celu zapewnienia szybszego i bardziej skoordynowanego reagowania na zgłoszenia. 3. Opracowywanie wspólnych planów pomocy dla każdej rodziny wymagającej wsparcia oraz monitorowanie i aktualizowanie ich realizacji. 4. Wypracowywanie jednolitych standardów interwencyjnych, umożliwiających prowadzenie działań w sposób spójny i zgodny z dobrymi praktykami.	• liczba wspólnie zrealizowanych działań.	Interdyscyplinarny, Komenda Powiatowa Policji w Leżajsku, szkoły, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku, podmioty ochrony zdrowia.	
-------------------	--	---	--	--

7.4. Zakładane rezultaty

Zakładane rezultaty programu obejmują oczekiwane efekty działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Określenie rezultatów umożliwia systematyczną ocenę skuteczności podejmowanych działań, w tym programów profilaktycznych, wsparcia psychologicznego oraz interwencji realizowanych przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe. Rezultaty stanowią także podstawę do planowania dalszych działań, monitorowania postępów oraz podejmowania decyzji mających na celu zwiększenie ochrony osób doznających przemocy domowej.

Po wprowadzeniu działań z niniejszego Programu nastąpi:

- Poprawa skuteczności rozpoznawania sytuacji zagrożenia w środowisku domowym.
 - Dzięki regularnym wizytom środowiskowym, analizie danych i pracy interdyscyplinarnej zwiększy się zdolność instytucji do wczesnego identyfikowania rodzin wymagających wsparcia oraz szybszego reagowania na sygnały wskazujące na ryzyko zachowań naruszających bezpieczeństwo domowe.
- Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat bezpiecznych relacji, sposobów reagowania i dostępnych form pomocy.
 - Realizacja działań edukacyjnych, warsztatów, kampanii lokalnych oraz inicjatyw środowiskowych przyczyni się do wzrostu wiedzy mieszkańców na temat zjawisk zagrażających bezpieczeństwu oraz do większej gotowości do poszukiwania wsparcia i reagowania na niepokojące sytuacje.
- Wzrost dostępności kompleksowej pomocy specjalistycznej dla osób i rodzin przeżywających trudności domowe.
 - Dzięki rozbudowanemu systemowi poradnictwa, pracy socjalnej, współpracy międzyinstytucjonalnej i kierowaniu do specjalistycznych usług zwiększy się liczba osób objętych wsparciem, a pomoc stanie się bardziej zindywidualizowana i adekwatna do potrzeb.
- Wzmocnienie działań nakierowanych na zmianę zachowań osób naruszających bezpieczeństwo domowe.
 - Poprzez motywowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, prowadzenie rozmów wspierających, monitorowanie sytuacji rodzin i współpracę z instytucjami specjalizującymi się w terapii zwiększy się odsetek osób

podejmujących działania naprawcze oraz ograniczona zostanie liczba powrotów do zachowań krzywdzących.

- Zwiększenie kompetencji oraz profesjonalizacja działań instytucji pracujących na rzecz bezpieczeństwa rodzin.
 - Szkolenia, superwizje, konferencje oraz ujednolicenie procedur przyczynią się do podniesienia jakości pracy specjalistów, poprawy ich gotowości do reagowania oraz zwiększenia spójności podejścia w całym lokalnym systemie wsparcia.
- Zbudowanie trwałego, skoordynowanego systemu współpracy międzyinstytucjonalnej w gminie.
 - Regularna praca Zespołu Interdyscyplinarnego, wymiana informacji, tworzenie wspólnych planów pomocy i wdrażanie jednolitych standardów interwencyjnych doprowadzą do bardziej efektywnego działania instytucji, skrócenia czasu reakcji na zgłoszenia oraz zwiększenia bezpieczeństwa rodzin w środowisku lokalnym.

7.5. Źródła finansowania

Źródłem finansowania zadań zawartych w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Leżajsk na lata 2026-2030 są środki własne Gminy oraz środki poza budżetowe uzyskane z innych źródeł.

7.6. Monitorowanie i sprawozdawczość realizacji Programu

Ewaluacja Programu będzie realizowana poprzez systematyczne i kompleksowe gromadzenie danych od wszystkich instytucji oraz podmiotów zaangażowanych w jego wdrażanie.

Realizacja Programu będzie monitorowana poprzez systematyczne gromadzenie danych od wszystkich instytucji i podmiotów zaangażowanych w jego wdrażanie. Każdy realizator przekazuje informacje w ramach swoich kompetencji, co pozwala na stworzenie spójnego lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

Za zbieranie sprawozdań odpowiedzialny jest Centrum Usług Społecznych Gminy Leżajsk, który gromadzi informacje niezbędne do oceny realizacji Programu. Dane są przetwarzane w **bezpiecznej, jednolitej bazie danych** zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych (RODO) oraz ustawą o ochronie danych osobowych, z zapewnieniem odpowiednich środków technicznych i organizacyjnych ograniczających dostęp do informacji wrażliwych.

Sprawozdania mogą być przekazywane **elektronicznie lub w formie pisemnej**, w zależności od preferencji realizatora, przy zachowaniu bezpieczeństwa danych. **Roczne sprawozdanie** stanowi dokument kompleksowy przedstawiany **Wójtowi oraz Radzie Gminy**, którzy dokonują oceny realizacji Programu, skuteczności działań oraz wskazują obszary wymagające wzmocnienia.

Cele sprawozdawczości:

- Monitorowanie realizacji Programu i podejmowanych działań.
- Ocena efektywności udzielanej pomocy społecznej i wsparcia osób doznających przemocy domowej.
- Identyfikacja obszarów wymagających poprawy lub wzmocnienia.
- Zapewnienie zgodności działań z obowiązującymi przepisami prawa i zasadami ochrony danych osobowych.

Spis tabel

Tabela 1 Liczba założonych Niebieskich Kart.....	9
Tabela 2 Rodzaje przestępstw.....	14
Tabela 3 Przestępstwa wszczęte/stwierdzone (umorzone) /zakończone na terenie Gminy Leżajsk.....	15
Tabela 4 Zdarzenia związane z przemocą domową.....	16
Tabela 5 Harmonogram.....	26

Spis wykresów

Wykres 1 Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego Przeciw Przemocy Domowej	12
---	----

2025

Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Leżajsk

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
ZJAWISKO PRZEMOCY W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY LEŻAJSK.....	4
GRUPA BADANA.....	4
CEL BADANIA.....	4
PRZEMOC DOMOWA.....	4
PRZEKONANIA DOTYCZĄCE WYCHOWANIA DZIECI.....	12
ZJAWISKO PRZEMOCY WŚRÓD UCZNIÓW W GMINIE LEŻAJSK.....	14
METODOLOGIA.....	14
CEL BADANIA I CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADAWCZEJ.....	14
WYNIKI BADANIA.....	15
PRZEMOC RÓWIEŚNICZA.....	15
PRZEMOC DOMOWA.....	23
CYBERPRZEMOC.....	25
RELACJE Z OSOBAMI DOROSŁYMI – RODZICE, NAUCZYCIELE.....	26
PODSUMOWANIE.....	29
WNIOSKI Z BADAŃ WŚRÓD MIESZKAŃCÓW.....	29
WNIOSKI Z BADAŃ WŚRÓD UCZNIÓW.....	30
REKOMENDACJE.....	33

Wstęp

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej przez „przemoc domową należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystującą przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej”.

Zjawisko przemocy domowej jest bowiem niezwykle skomplikowane i złożone, a często bywa bagatelizowane, ignorowane lub przemilczane. Wiele osób, zarówno tych, którzy doświadczają przemocy, jak i tych, którzy jej nie doświadczają, nie dostrzega jej obecności w życiu codziennym. Często przyczyną jest brak świadomości na temat różnych form przemocy, jej subtelnych przejawów, a także skutków, które mają długotrwały wpływ na życie osób jej doznających.

Raport ten ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w 2025 roku, obejmujących zagadnienia związane z występowaniem przemocy w społeczności lokalnej oraz postawami społecznymi, wobec tego zjawiska. Przeprowadzone badania stanowią próbę lepszego zrozumienia problemu przemocy w Gminie oraz wskazania obszarów, które wymagają pilnej interwencji.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń związanych z przemocą uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Leżajsk wśród dwóch grup reprezentujących dwa lokalne środowiska:

- a) dorośli mieszkańcy Gminy,
- b) uczniowie Gminy Leżajsk.

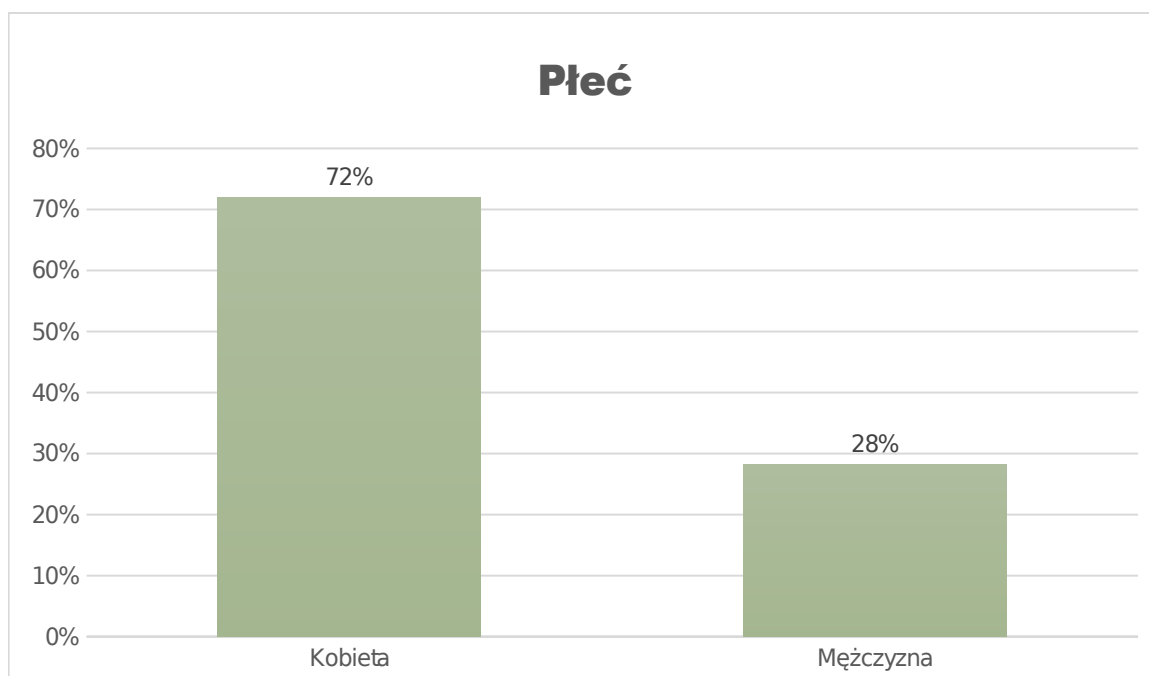
Zrozumienie postaw i percepcji przemocy w tych grupach jest kluczowe do wypracowania skutecznych strategii i programów interwencyjnych, które pomogą w walce z tym powszechnym, ale często niedostrzeganym problemem. Badania te mają również na celu wskazanie istniejących luk w systemie wsparcia oraz potrzebę edukacji społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Zjawisko przemocy w grupie dorosłych mieszkańców Gminy Leżajsk

Grupa badana

Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej.

W badaniu wzięło udział 96 mieszkańców, w tym 72% kobiet oraz 28% mężczyzn.

Cel badania

Celem badania była diagnoza zjawiska przemocy, w szczególności:

- zbadanie nasilenia występowania przemocy domowej w środowisku lokalnym;
- zbadanie występujących form przemocy domowej;
- zbadanie postaw mieszkańców dotyczących wychowania dzieci;
- zbadanie postaw i opinii mieszkańców dotyczących zagadnień związanych z przemocą domową.

Przemoc domowa

Według badań przeprowadzonych w 2019 roku z deklaracji badanych wynika, że w zdecydowanej większości rodzin zdarzają się nieporozumienia i konflikty (71%), przy czym w większości dochodzi do nich bardzo rzadko (54%), natomiast w co szóstą (17%) kłótnie wybuchają przynajmniej kilka razy w miesiącu. W ciągu ostatnich siedmiu lat częstotliwość występowania konfliktów w rodzinach w zasadzie się nie zmieniła.

Dom – obok pracy, szkoły oraz ulic poza najbliższą okolicą – jest miejscem, gdzie najwięcej osób doświadczyło przemocy (według deklaracji po 8%). Niewiele mniej ankietowanych przyznało, że padło jej „ofiara” w najbliższej okolicy (7%). Nieco rzadziej ankietowani zetknęli się z agresją w restauracji, kawiarni, na dyskotecę (5%), w środkach komunikacji – pociągu, autobusie, taksówce (5%) lub w innych miejscach (4%)¹.

Przemoc domowa zachodzi wówczas, gdy mąż, żona lub inny członek rodziny wyrządza krzywdę fizyczną lub psychiczną najbliższemu, z którym mieszka pod jednym dachem. Osoba stosująca przemoc domową, wykorzystując swoją przewagę nad osobą doznającą przemocy, próbuje ją zdominować, zastraszyć, poniżyć i wymusić na niej określone zachowania. Jeśli osoba doświadczająca przemocy domowej w porę nie zareaguje i nie uwolni się od tyranii partnera, z czasem będzie jej coraz trudniej przerwać błędny krąg przemocy. Miesiące, a czasem nawet całe lata upokorzeń zmieniają u osoby doznającej przemocy postrzeganie samej siebie – zaczyna ona stopniowo przejmować taki obraz własnej osoby, jaki wmawia jej oprawca. Wówczas jedynym wyjściem jest zwrócenie się do instytucji, które dysponują środkami prawnymi pomagającymi karać osoby stosujące przemoc.

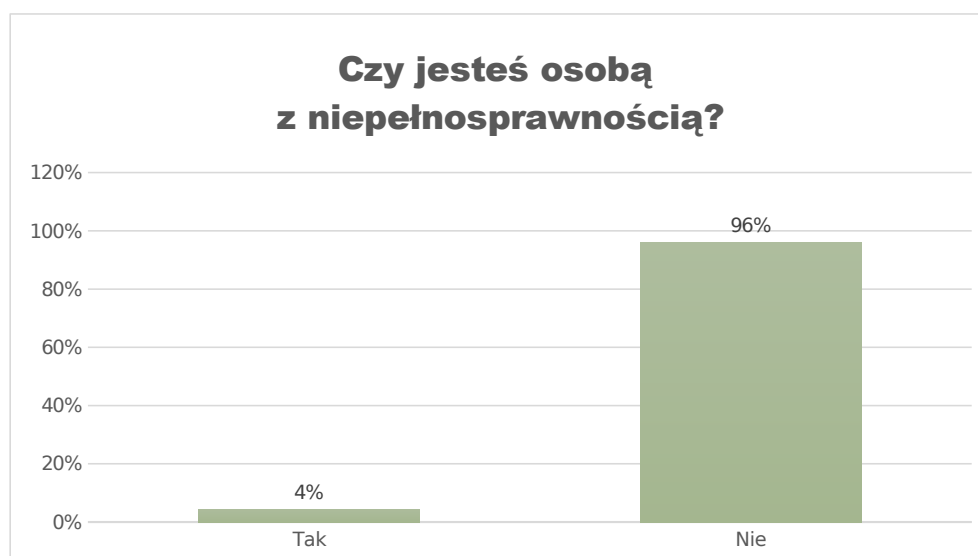
O przemocy domowej można mówić wówczas, gdy spełnia następujące cechy:

- ma charakter intencjonalny co oznacza, że działania osoby stosującej przemoc są świadome i zamierzone;
- jest rodzajem relacji, w której jedna ze stron podporządkowana jest drugiej – osoba stosująca przemoc wykorzystuje swoją przewagę fizyczną, psychiczną, ekonomiczną lub społeczną, aby zdominować osobę doznającą przemocy;
- jest relacją, w której osoba stosująca przemoc podejmując działania lub zaniechując ich narusza prawa i dobra osobiste osoby doznającej przemocy;
- powoduje szkody fizyczne i psychiczne oraz wywołuje cierpienie u osoby, która doznaje przemocy.

¹ CBOS, *Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, kwiecień 2019

Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie osoby stosującej przemoc lub ją usprawiedliwiając. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie osobą doświadczającą przemocy domowej lub stosującą przemoc.

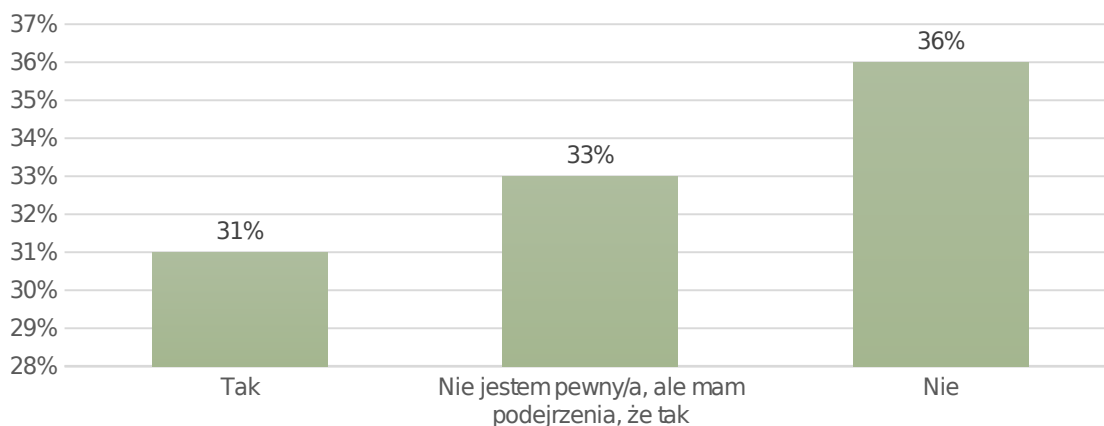
Najpierw zapytano badanych, czy są osobami z niepełnosprawnością. 4% respondentów wskazało odpowiedź tak.

31% badanych wskazało, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy domowej, a 33% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak.

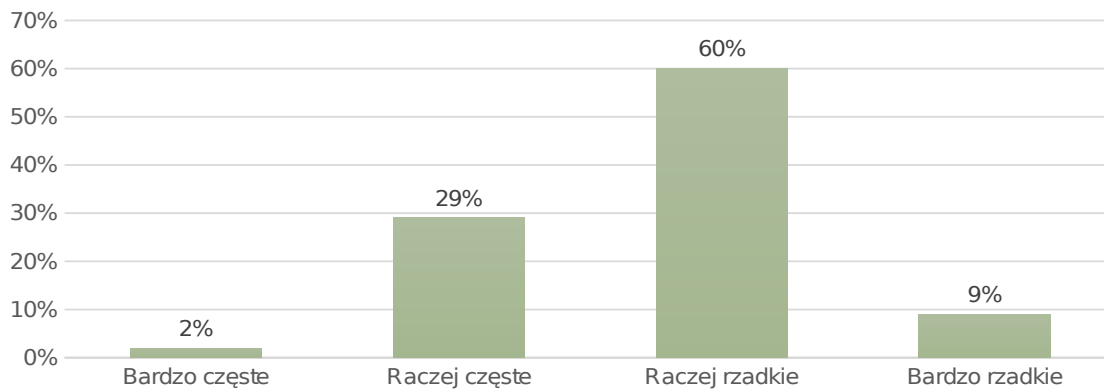
Należy pamiętać, że tego rodzaju przemoc jest w dużej mierze zjawiskiem ukrytym i wiele osób jej doznających nie zgłasza się po pomoc, ani też nie sygnalizuje, że jej doświadcza.

Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) doświadczające przemocy domowej?

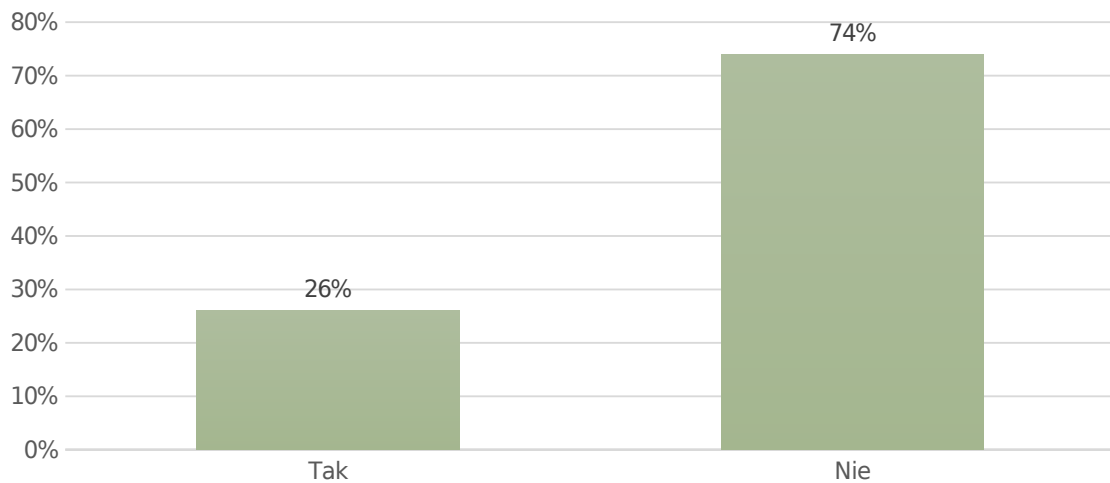
Zjawisko przemocy domowej, w zamieszkiwanej przez respondentów miejscowości, jest raczej rzadkie oraz bardzo rzadkie w opinii 69% z nich. 31% odpowiedzi wskazuje, że jest ono raczej częste oraz bardzo częste.

Jak częste jest w Pana/Pani opinii zjawisko przemocy domowej w Pana/Pani miejscowości?

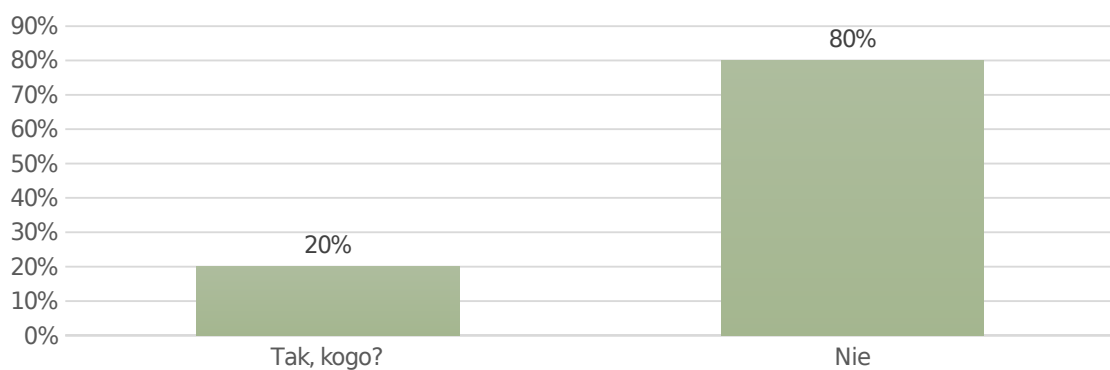

Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Leżajsk koncentruje się na potrzebach i problemach mieszkańców. Wobec czego, w kwestionariuszu badani mieli możliwość udzielenia informacji zwrotnej na temat doświadczanej przemocy domowej. Wśród badanej grupy osób 26% doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny oraz 20% z nich poprosiło o pomoc.

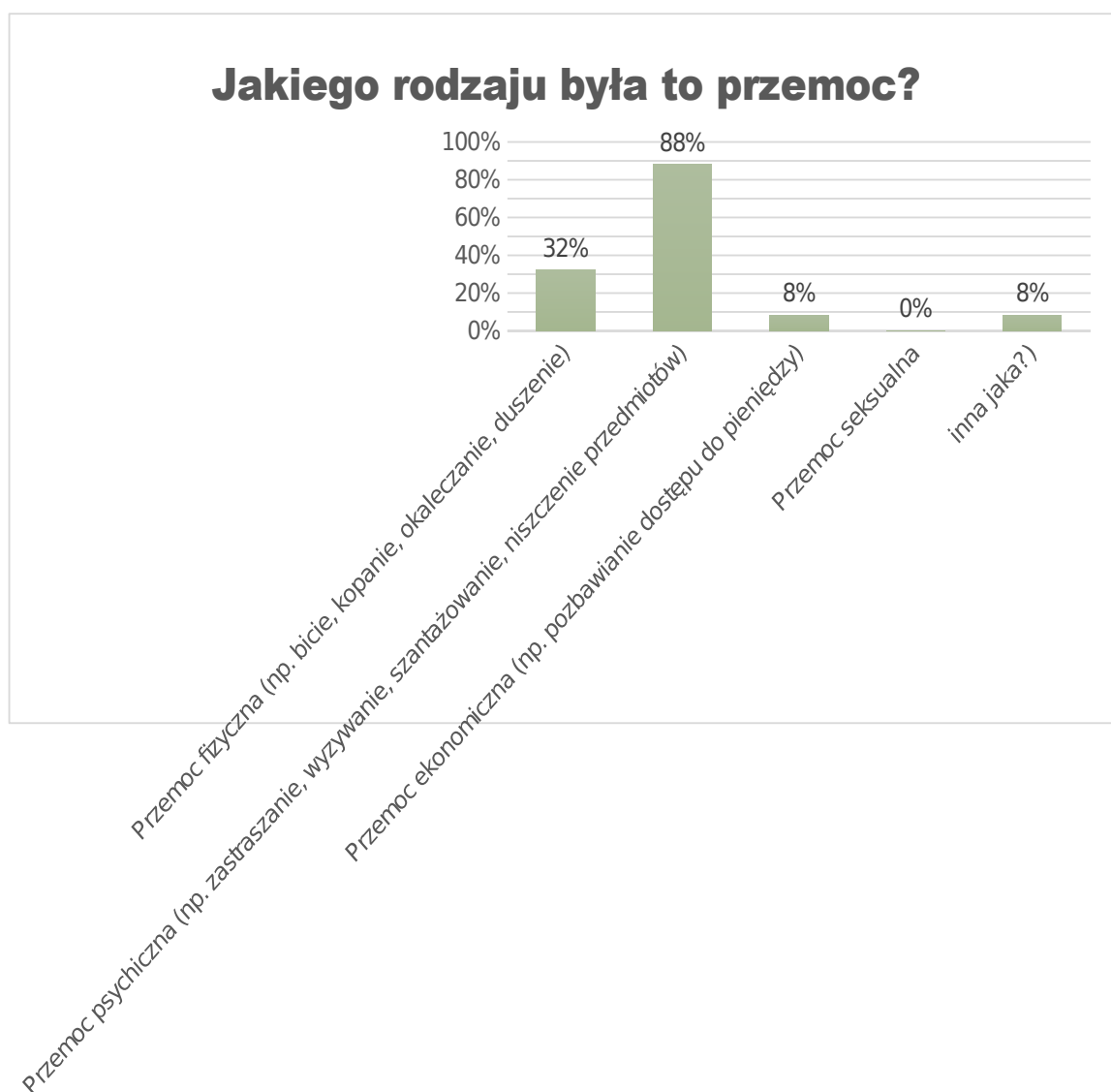
Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/i przemocy od członka swojej rodziny?

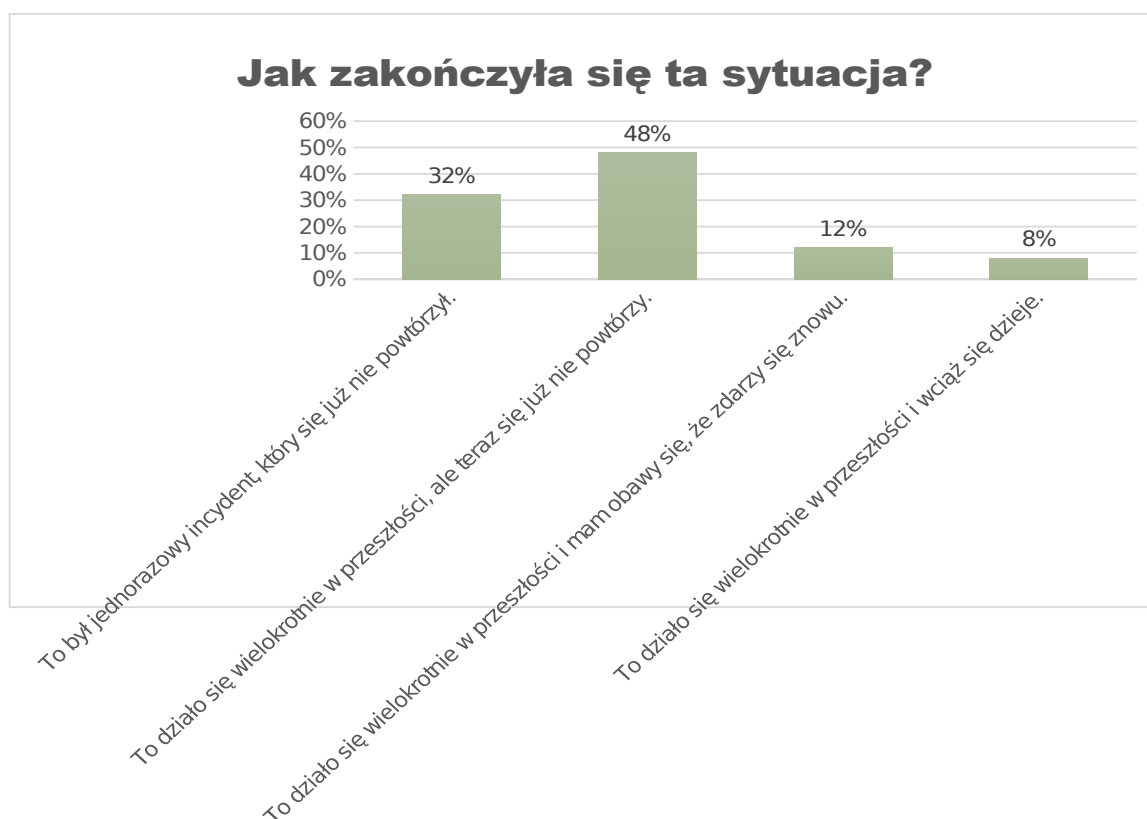
Czy w związku ze stosowaną wobec Pana/Pani przemocą, poprosił/a Pan/i, o pomoc (np. bliską osobę, instytucję, osobę duchowną, sąsiadów)?

W dalszej kolejności kwestionariusza badani zostali zapytani o rodzaj doświadczanej przemocy. Wśród odpowiedzi najczęściej pojawiała się przemoc psychiczna (88%), przemoc fizyczna (32%) oraz przemoc ekonomiczna (8%).

W związku z twierdzącą odpowiedzią dotyczącą występowania zjawiska przemocy domowej poprosiliśmy również, aby osoby dotknięte tym problemem odpowiedziały na pytanie, jak potoczyła się dalsza sytuacja związana z doświadczaną przez nich przemocą. Otrzymane odpowiedzi prezentuje kolejny wykres. Warto zauważyć, że dla 48% przemoc domowa wielokrotnie miała miejsce w przeszłości, jednakże teraz się już nie powtórzy, a 32% deklaruje był to jednorazowy incydent, który się już nie powtórzył. Dla 12% przemoc działa się wielokrotnie i są obawy, że zdarzy się to znowu i dla kolejnych 8% badanych działo się to wielokrotnie w przeszłości i wciąż się dzieje.

W dalszej części ankiety badane były przekonania mieszkańców Gminy Leżajsk dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie 95%* badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy domowej jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyłączenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala automatycznie na zakończenie problemu przemocy domowej. Łącznie 89%** uświadamia sobie, że przemoc może wystąpić w każdej rodzinie. 91%* zgadza się ze stwierdzeniem, że osobą doznającą przemocy domowej może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Odpowiedzi „Zdecydowanie nieprawdziwe” i „Raczej nieprawdziwe” określają, że funkcjonujące wśród badanych przekonania na temat przemocy są budujące:

- „Przemoc domowa to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” (95%);
- „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele osoby doznającej przemocy” (91%);
- „Gdyby osoba doznająca przemocy naprawdę cierpiała, odeszłaby od osoby stosującej przemoc” (84%);
- „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” (92%);
- „Nie ma czegoś takiego, jak gwałt w małżeństwie” (93%).

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy domowej jest alkohol.	69%	26%	3%	2%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	3%	9%	23%	65%
Osobą doznającą przemocy domowej może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	70%	21%	3%	6%
Przemoc domowa to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	0%	5%	20%	75%
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele osoby doznającej przemocy.	4%	5%	10%	81%
Gdyby osoba doznająca przemocy naprawdę cierpiała, odeszłaby od osoby stosującej przemoc.	3%	13%	28%	56%
Nie ma czegoś takiego jak gwałt w małżeństwie.	1%	6%	22%	71%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	3%	5%	16%	76%

*suma odpowiedzi zdecydowanie prawdziwe oraz raczej prawdziwe

**suma odpowiedzi: raczej nieprawdziwe i zdecydowanie nieprawdziwe.

Zdaniem mieszkańców Gminy Leżajsk przyczyn agresji wobec członków rodziny należy poszukiwać kolejno w: nieumiejętności radzenia sobie z problemami (81%), stresie (56%), chorobie psychicznej (44%), złej sytuacji materialnej (38%), różnicy zdań członków rodziny (28%), braku posłuszeństwa dzieci (26%) oraz braku pracy rodziców (25%). 3% respondentów zaznaczyło odpowiedź inne nie podając przykładów.

Skąd według Pana/Pani bierze się agresja w stosunku do członków rodziny?

Kolejne pytanie odnosiło się do następującej kwestii: Jak często Pana/Pani zdaniem w przypadku przemocy domowej zdarza się:

TWIERDZENIA	<i>Bardzo często</i>	<i>Czasami</i>	<i>Raczej rzadko</i>	<i>Nigdy</i>
Niepodejmowanie interwencji przez policję, mimo zgłoszenia	23%	30%	34%	13%
Wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą	56%	27%	13%	4%
Umarzanie sprawy przez prokuraturę	25%	52%	17%	6%
Złe warunki i procedury przesłuchiwanie poszkodowanych	19%	50%	25%	6%
Orzekanie zbyt łagodnych wyroków	51%	39%	8%	2%
Długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe	70%	21%	7%	2%

91% respondentów odpowiedziało, że bardzo często lub czasami zdarza się długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe, natomiast 90% odpowiedziało, że bardzo często lub czasami orzekane są zbyt łagodne wyroki. Łącznie 83% respondentów odpowiadała też, że bardzo często lub czasami zdarza się wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą. Wykaz odpowiedzi na te i pozostałe tematy obrazuje powyższa tabela.

Jeżeli chodzi o przeciwdziałanie przemocy domowej, to mieszkańcy wskazywali, że najskuteczniejszymi działaniami są: zaostrzenie kar dla osób stosujących przemoc (82%), edukacja społeczeństwa (69%), poprawa sytuacji materialnej rodzin (29%) oraz zwiększenie niezależności finansowej kobiet (28%).

Przekonania dotyczące wychowania dzieci

Respondenci otrzymali propozycje sześciu stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie.

Stwierdzenie „Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa” spotkało się z dezaprobatą – łącznie 80% mieszkańców nie zgodziło się z takim stwierdzeniem. Łącznie 89% badanych zdecydowanie nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwalają sobie lepiej radzić w przyszłości. 71% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem.

Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 85% respondentów. Respondenci nie zgadzają się również ze stwierdzeniem, że łagodne kary fizyczne nie są przemocą domową – 81%. Według respondentów bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców – łącznie 74%.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi prezentuje poniższa tabela.

Czy zgadza się Pan/Pani z poniższymi twierdzeniami dotyczącymi wychowania dzieci?	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
	<i>% odp.</i>	<i>% odp.</i>	<i>% odp.</i>	<i>% odp.</i>
Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa.	1%	19%	32%	48%
Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek.	1%	14%	25%	60%
Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.	43%	28%	23%	6%
Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości.	0%	11%	22%	67%
Łagodne kary fizyczne nie są przemocą domową.	6%	13%	31%	50%
Bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców.	49%	25%	18%	8%

Zjawisko przemocy wśród uczniów w Gminie Leżajsk

Metodologia

Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów.

Cel badania i charakterystyka grupy badawczej

Istotnym elementem diagnozy zjawisk związanych z przemocą na terenie Gminy jest analiza sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół. Uczniowie stanowią grupę szczególnie wrażliwą, a jednocześnie taką, która w największym stopniu doświadcza konsekwencji problemów występujących w środowisku rodzinnym, rówieśniczym i lokalnym. Ich funkcjonowanie może odzwierciedlać zarówno trudności indywidualne, jak i szersze zjawiska społeczne zachodzące w otoczeniu.

Badanie uczniów ma na celu rzetelną identyfikację skali i charakteru problemów związanych z przemocą rówieśniczą, domową oraz cyfrową, a także ustalenie poziomu poczucia bezpieczeństwa w środowisku szkolnym. Uzyskanie wiarygodnych danych wymaga współpracy różnych podmiotów zaangażowanych w proces wychowawczy i opiekuńczy – szkoły, pedagogów, psychologów, rodziców oraz instytucji wspierających rodziny. Dzięki temu możliwe jest właściwe monitorowanie sytuacji dzieci i młodzieży oraz identyfikowanie zarówno pojedynczych zdarzeń, jak i powtarzających się niepokojących tendencji.

Uczniowie jako osoby bezpośrednio doświadczające relacji rówieśniczych i funkcjonowania w środowisku szkolnym, stanowią kluczowe źródło informacji pozwalających rozpoznać problemy społeczne obecne na terenie Gminy. Brak systematycznego badania ich potrzeb i trudności lub ograniczone działania w tym zakresie mogą prowadzić do niepełnej identyfikacji zagrożeń, a w konsekwencji – do niewystarczającej odpowiedzi instytucjonalnej.

Z tego względu uwzględnienie perspektywy uczniów w diagnozie zjawisk przemocy jest niezbędne do właściwego planowania, realizacji i oceny działań profilaktycznych oraz interwencyjnych.

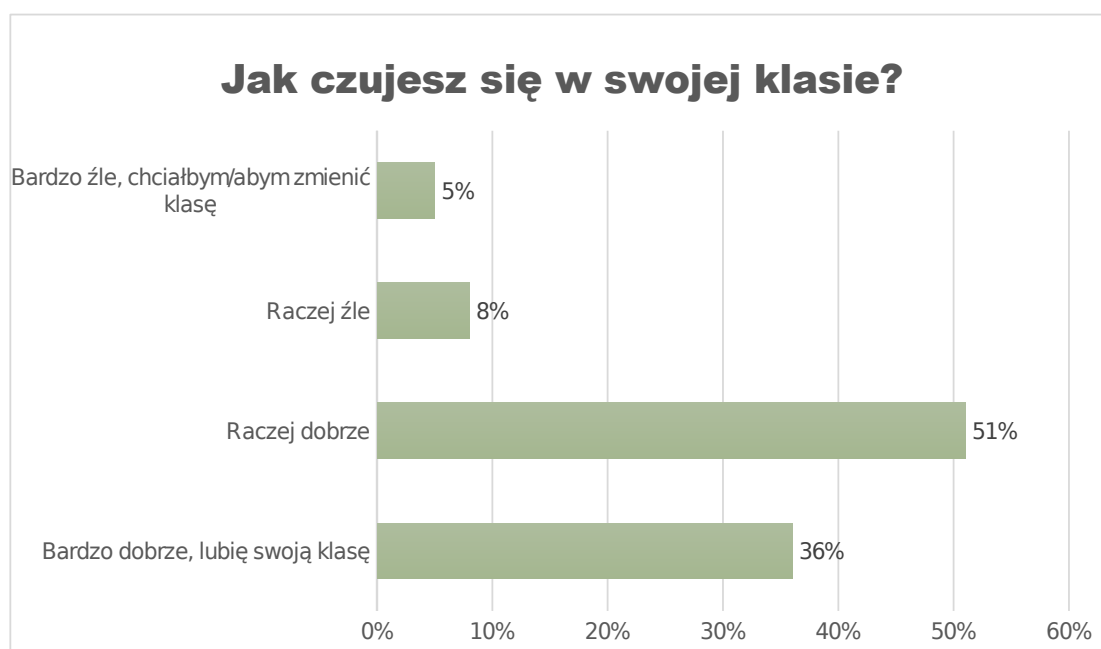
W badaniu wzięło udział 118 uczniów z Gminy Leżajsk.

Wyniki badania

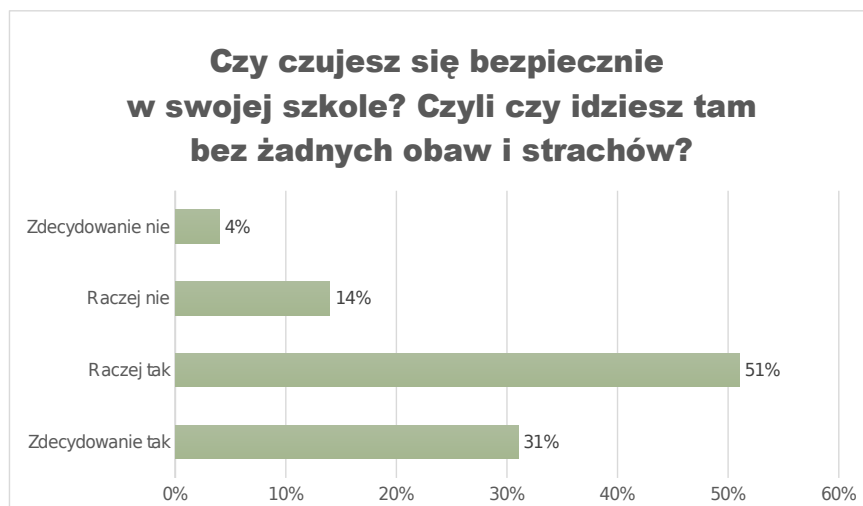
Przemoc rówieśnicza

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w szkole pozwalają przyrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

W pierwszej kolejności zapytano, jak uczniowie czują się w swojej klasie. 36% czuje się w swojej klasie bardzo dobrze, a 51% raczej dobrze, co wskazuje na poczucie komfortu. 8% czuje się raczej źle oraz 5% bardzo źle i chciałoby zmienić klasę.

Następnie zapytano badanych uczniów czy czują się bezpiecznie w swojej szkole i czy idą tam bez żadnych obaw i strachów. Łącznie 82% badanych udzieliło odpowiedzi zdecydowanie tak lub raczej tak, co świadczy o pozytywnej atmosferze szkoły. Jedynie 18% wskazało na odpowiedzi raczej nie i zdecydowanie nie.

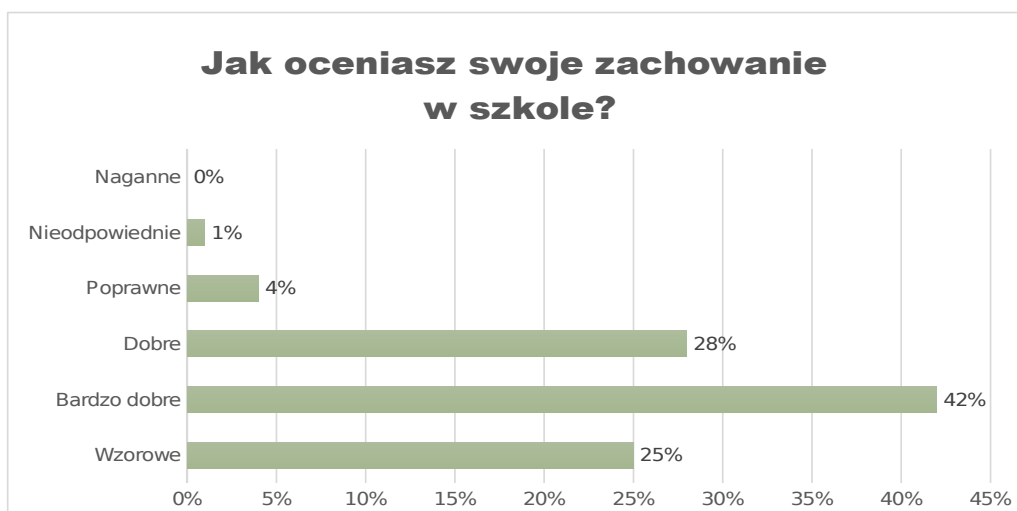
30% badanych deklaruje, że są w szkole uczniowie, których się boją.

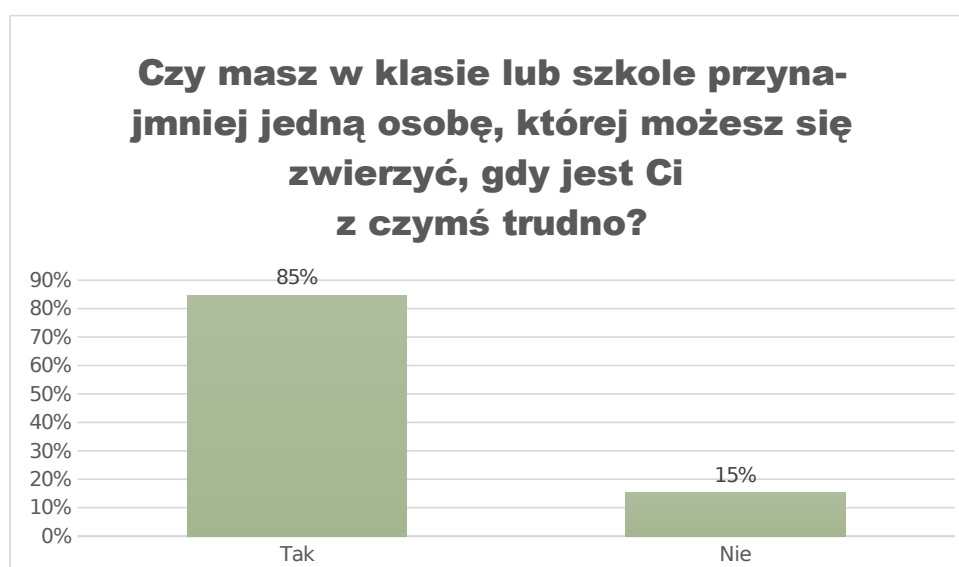
9% uczniów uważa, że w szkole jest zwyczaj prześladowania, straszenia najmłodszych uczniów (tzw. kocenie). 58% nie wie.

Zapytano także uczniów jak oceniają swoje zachowanie w szkole. Najczęstszymi odpowiedziami były te pozytywne (25% wzorowe, 42% bardzo dobre, 28% dobre). 4% badanych zaznaczyło odpowiedź poprawne i 1% respondentów oceniło swoje zachowanie nieodpowiednie.

85% uczniów ma w klasie lub szkole przynajmniej jedną osobę, której może się zwierzyć z trudności.

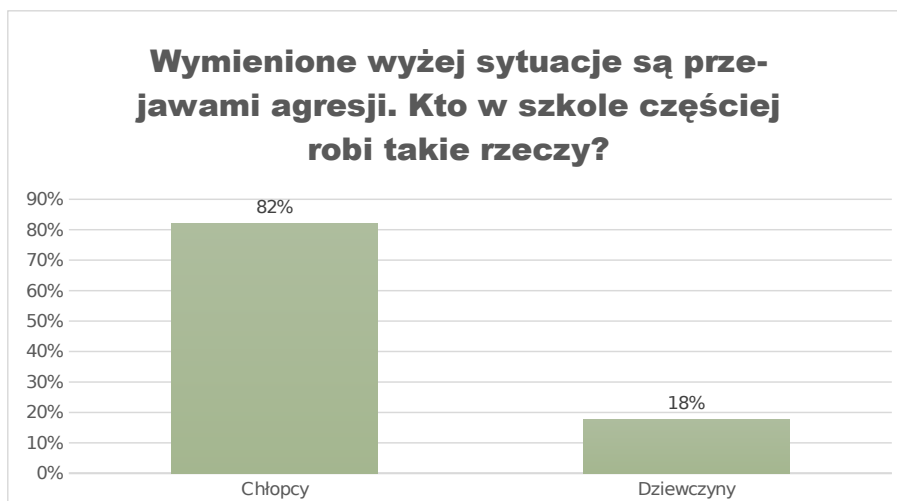

W poniższej tabeli zawarto szczegółowy rozkład odpowiedzi uczniów dotyczący ich opinii na temat częstotliwości występowania w szkole, do której uczęszczają różnych zachowań i sytuacji będących przejawem przemocy rówieśniczej. Najczęściej występującą sytuacją jest wyśmiewanie kogoś, przezywanie (25% uczniów wskazało, że taka sytuacja ma

miejsce codziennie i kolejne 25% kilka razy w tygodniu lub 18% kilka razy w miesiącu). Spora część respondentów wskazała także na obgadywanie kogoś za plecami (22% uczniów wskazała, że taka sytuacja ma miejsce codziennie, 23% kilka razy w tygodniu, 18% kilka razy w miesiącu). Często wskazywano także na unikanie, ignorowanie, wykluczanie z grupy (9% wskazało odpowiedź codziennie, 15% kilka razy w tygodniu, a 11% kilka razy w miesiącu) oraz na kopanie, bicie (11% wskazało odpowiedź codziennie, 15% kilka razy w tygodniu, 11% kilka razy w miesiącu). Szczegółowe wyniki przedstawia poniższa tabela:

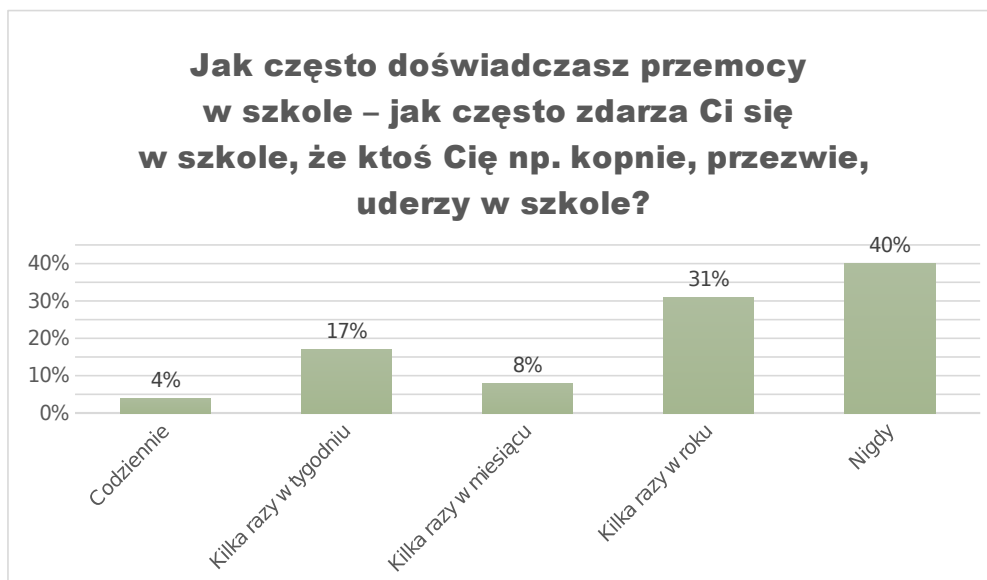
Jak często poniższe sytuacje zdarzają się w Twojej szkole?	<i>Codziennie</i>	<i>Kilka razy w tygodniu</i>	<i>Kilka razy w miesiącu</i>	<i>Kilka razy w roku</i>	<i>Nigdy</i>
	<i>% odp.</i>	<i>% odp.</i>	<i>% odp.</i>	<i>% odp.</i>	<i>% odp.</i>
Wyśmiewanie kogoś, przezywanie	25%	25%	18%	18%	14%
Obgadywanie za plecami	22%	23%	18%	20%	17%
Unikanie, ignorowanie, wykluczanie z grupy	9%	15%	20%	16%	40%
Grożenie komuś, szantażowanie	5%	10%	14%	15%	56%
Kopanie, bicie	11%	15%	11%	23%	40%
Zabieranie pieniędzy lub rzeczy	1%	5%	18%	12%	64%
Wandalizm – niszczenie rzeczy uczniów lub rzeczy należących do szkoły	0%	4%	13%	37%	46%

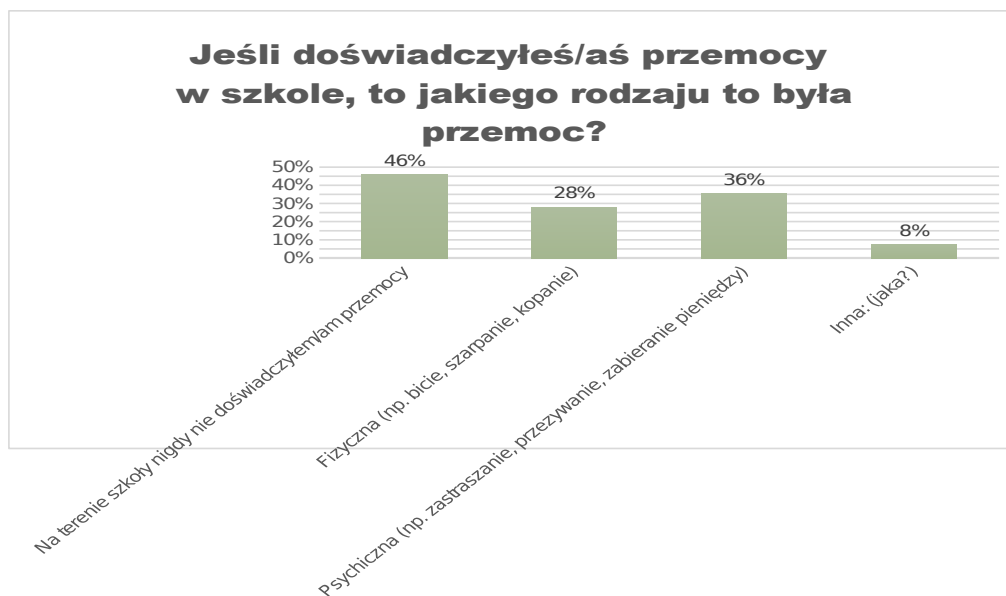
Następnie zapytano uczniów kto częściej robi takie rzeczy. 82% wskazało, że są to chłopcy, a 18% wskazało na dziewczyny.

W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytano ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy. 40% deklaruje, że nigdy nie zdarzyło się, aby zostali kopnięci, przezywani, czy żeby ktoś ich uderzył. Przeciwnego zdania jest 60% ankietowanych.

Uczniowie deklarują, że doświadczają w szkole przemocy fizycznej (28%) oraz przemocy psychicznej (36%).

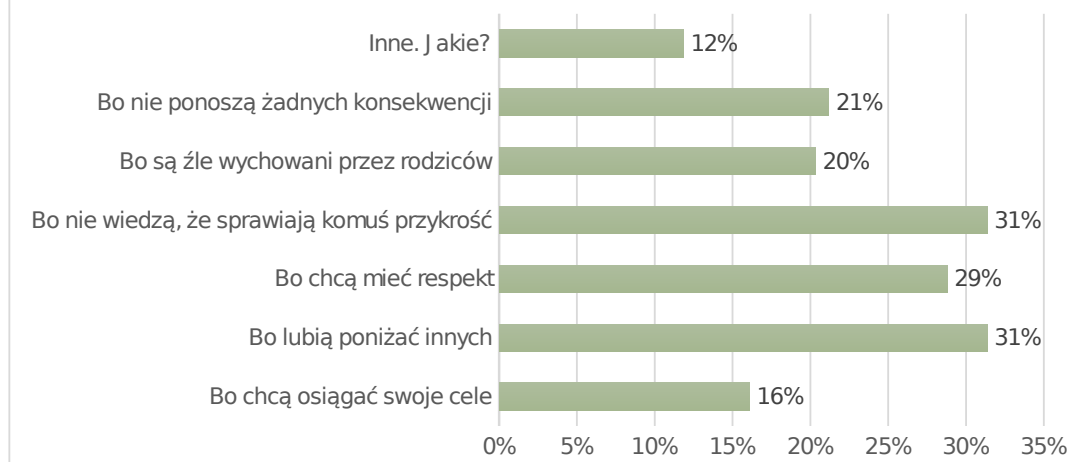

Zapytano także kiedy najczęściej dochodzi do przemocy. Najczęściej wskazywanymi odpowiedziami były podczas przerw (66%), a także po lekcjach (20%).

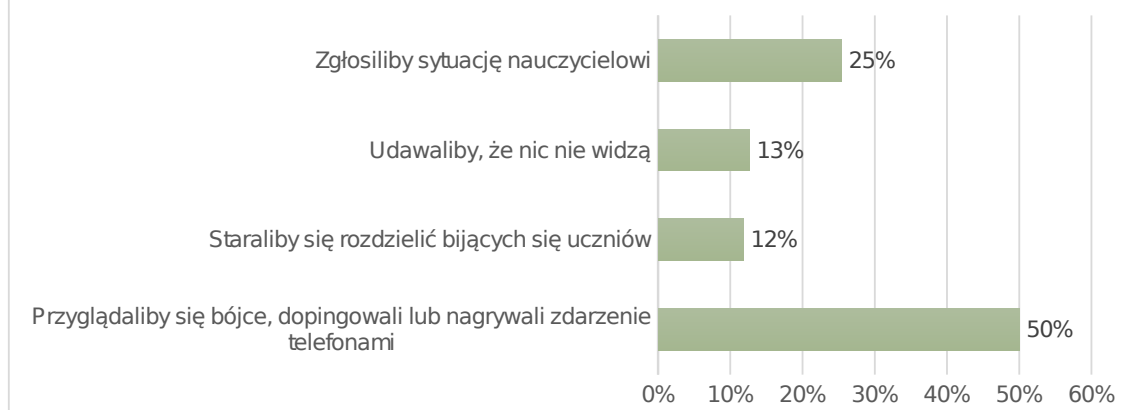
Następnie zapytano respondentów dlaczego ich zdaniem inni uczniowie zachowują się agresywnie. Najczęściej (po 31%) wskazywano na to, że lubią poniżać innych i nie wiedzą, że sprawiają komuś przykrość. Niewiele mniej osób wskazało na potrzebę posiadania respektu (29%).

Jak myślisz, dlaczego uczniowie zachowują się agresywnie?

Poniżej prezentowane są odpowiedzi uczniów na temat reakcji ich rówieśników na sytuację, kiedy staliby się oni świadkami bójki na szkolnym korytarzu. Niepokojące, jest, że część ankietowanych zadeklarowała przyglądanie się bójce, dopingowanie i nagrywanie zdarzenia telefonem – 50%. Zaistniałą sytuację zgłosiliby nauczycielowi 25% badanych uczniów, 13% udawałoby, że nic nie widzi oraz 12% starałoby się rozdzielić bijących się uczniów.

Jak uczniowie w Twojej szkole zareagowaliby na bójkę na szkolnym korytarzu? Co by zrobili, jak myślisz?

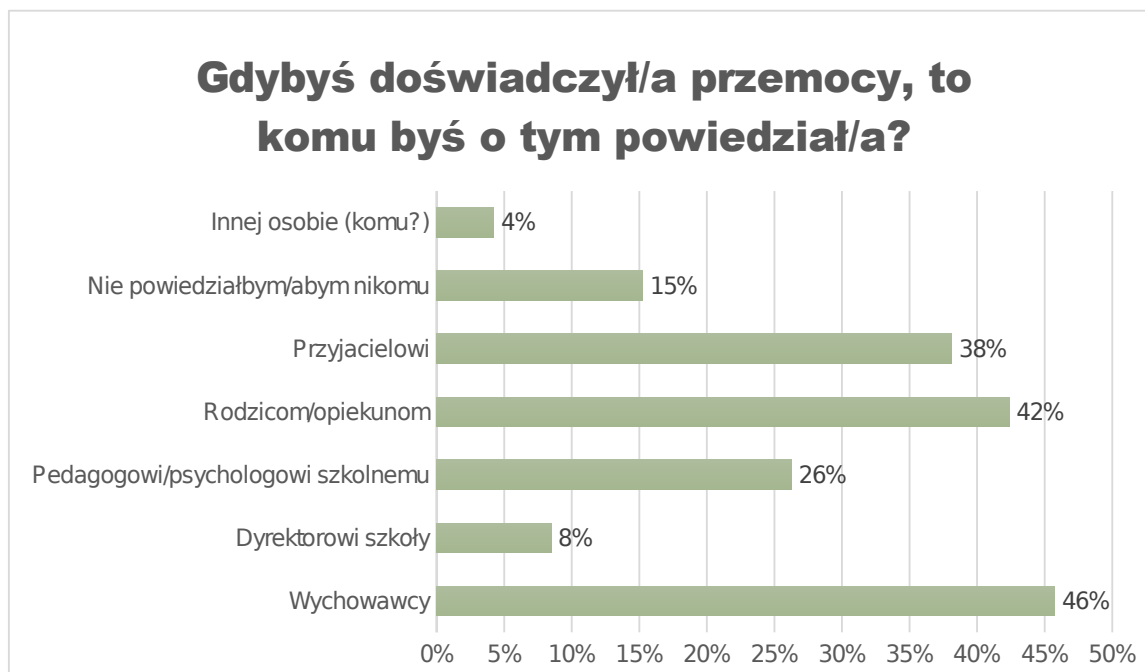

Okazuje się, że 46% uczniów jest zdania, że problem przemocy w szkole można rozwiązać poprzez sprawiedliwe karanie winnych. Uczniowie wskazywali również na: spotkania z pedagogiem lub psychologiem – 30%, zajęcia sportowe – 29%, zainstalowanie

kamer na szkolnych korytarzach – 26%, wyrzucanie agresywnych ze szkoły – 25%, oraz 13% wskazało na nieodpowiadanie na zaczepki.

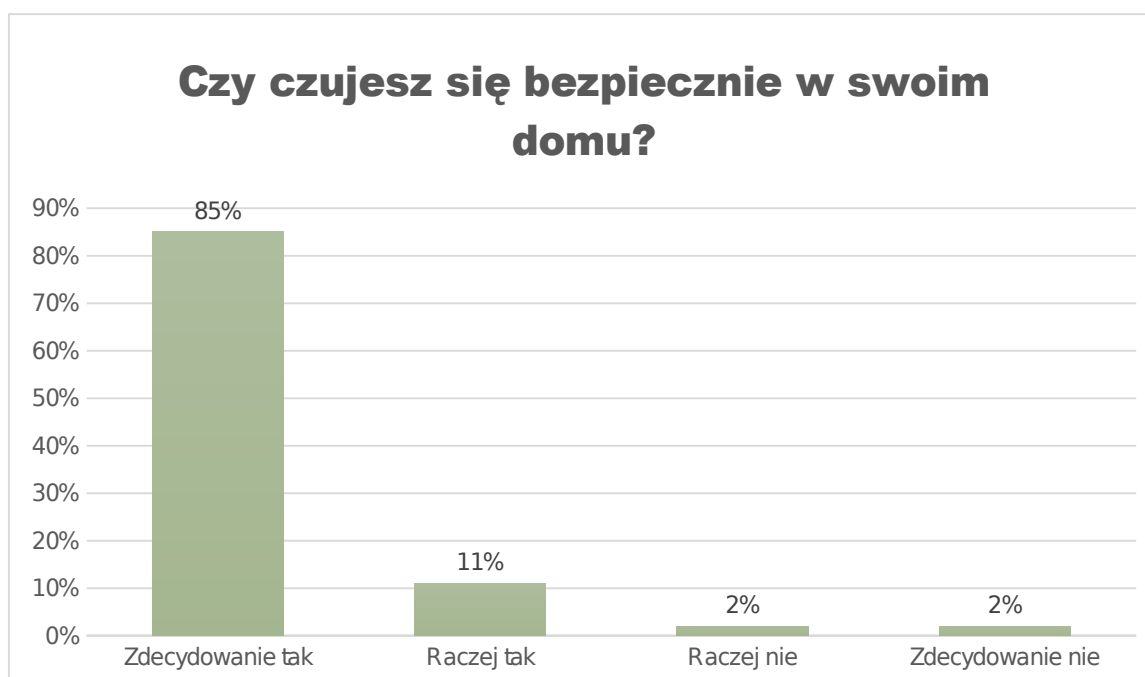
Następnie zapytano uczniów komu zwierzyliby się, gdyby doświadczyli przemocy. Najwięcej respondentów wskazywało na wychowawcę (46%) oraz rodziców (42%), a 38% wskazało, że zwierzyłoby się w takiej sytuacji przyjacielowi. 26% zgłosiłoby taką sytuację pedagogowi lub psychologowi szkolnemu, a 15% deklaruje, że nie powiedziałoby nikomu.

Przemoc domowa

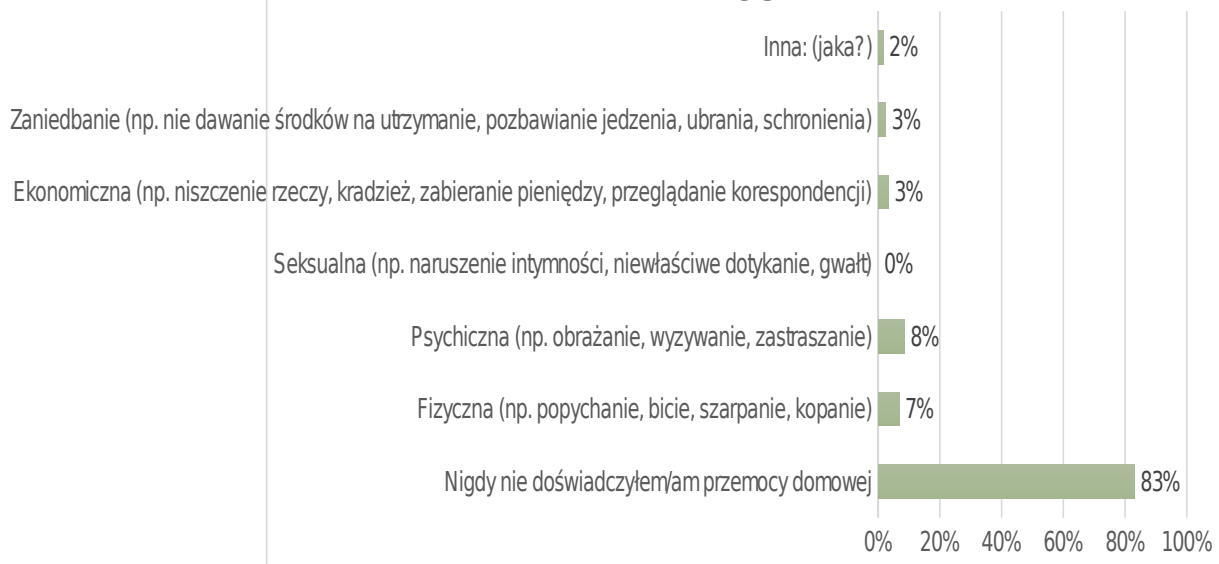
Zapytano również uczniów o doświadczenie przemocy w domu oraz poczucia bezpieczeństwa. Rozkład odpowiedzi sugeruje, że 15% uczniów ma lub miało doświadczenia

związane z przemocą domową, a 4% uczniów nie czuje się w swoim domu całkowicie bezpiecznie.

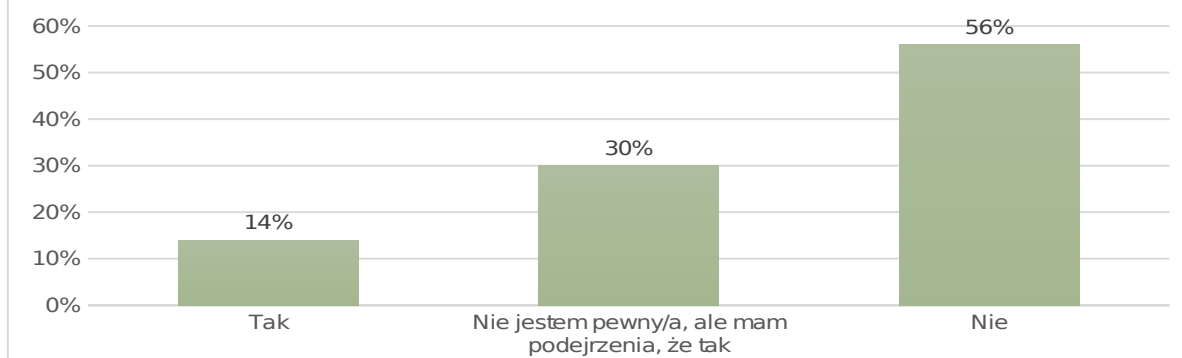
W kwestii rodzaju przemocy doświadczanej przez uczniów w swoich domach najczęściej wskazywali oni na doświadczanie przemocy psychicznej – 8% i przemocy fizycznej – 7%.

Jeśli doświadczyłeś/aś przemocy domowej, to jakiego rodzaju to była przemoc?

Młodym mieszkańcom Gminy Leżajsk zadaliśmy takie samo pytanie jak dorosłym, dotyczące osób z otoczenia doświadczających przemocy domowej. 14% uczniów potwierdza, iż zna osoby, które doświadczają przemocy domowej, a 30% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak jest.

Czy znasz osobiście lub „ze słyszenia” osoby doświadczające przemocy domowej?

Cyberprzemoc

Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się

z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom Gminy Leżajsk nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

Czy Ty lub ktoś z Twojej szkoły zetknął się z wymienionymi zachowaniami w Internecie?	<i>Bardzo często</i>	<i>Czasami</i>	<i>Raczej rzadko</i>	<i>Nigdy</i>
	<i>% odp.</i>	<i>% odp.</i>	<i>% odp.</i>	<i>% odp.</i>
Udostępnienie mojej prywatnej wiadomości innej osobie	8%	18%	25%	49%
Podszywanie się pode mnie w Internecie lub inne osoby ze szkoły	2%	4%	14%	80%
Włamanie na konto np. w serwisie społecznościowym	3%	9%	14%	74%
Otrzymywanie wiadomości z groźbami lub szantażem	3%	6%	14%	77%
Otrzymywanie wiadomości z wyzwiskami, obelgami	7%	17%	27%	49%
Publikowanie w Internecie filmików/zdjęć, które ośmieszają mnie lub inne osoby ze szkoły Otrzymywanie złośliwych komentarzy („hejt”)	6%	8%	21%	65%

*suma odpowiedzi bardzo często oraz czasami

Duża grupa uczniów doświadczyła w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami – 24%* oraz często ich prywatna wiadomość była udostępniana innej osobie – 26%*. 14%* deklaruje, że publikowano w Internecie ośmieszające ich filmiki/zdjęcia.

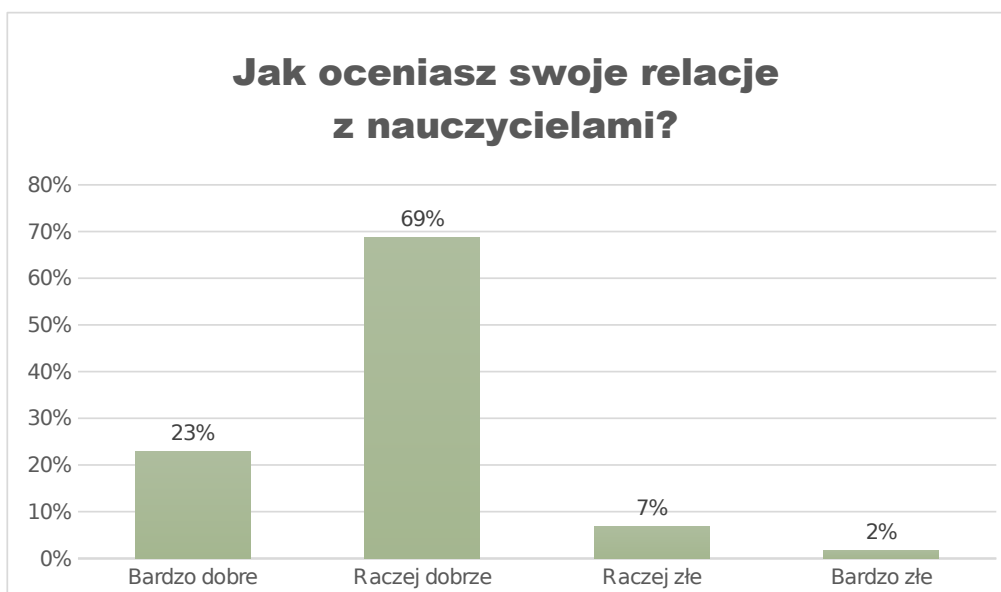
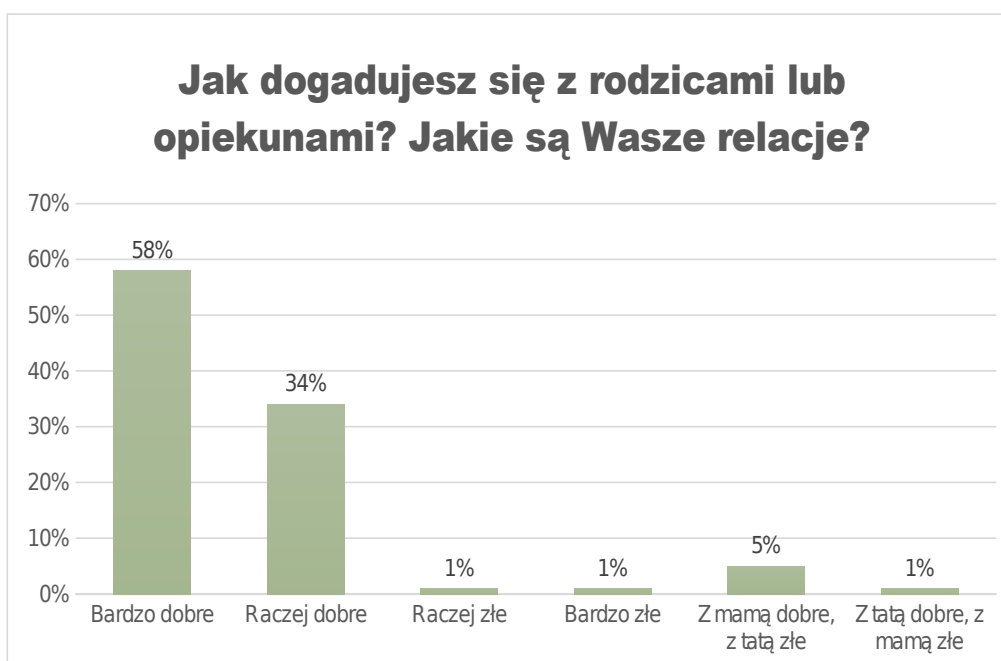
Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

Relacje z osobami dorosłymi – rodzice, nauczyciele

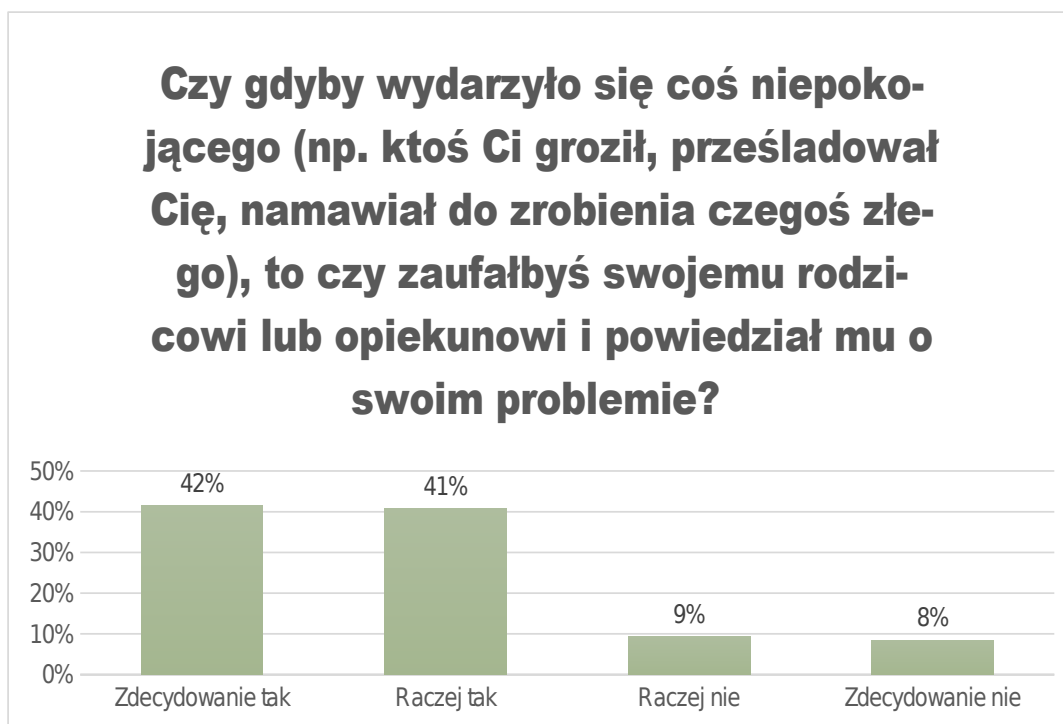
Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowić mogą dla nich oparcie i źródło wiedzy. Większość uczniów – 92% deklaruje

bardzo dobre lub raczej dobre relacje z rodzicami/opiekunami. Podobnie jest w przypadku oceny relacji uczniów z nauczycielami – większość 92% ocenia je jako bardzo dobre lub dobre.

Dobre relacje z rodzicami uczniów to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic – nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom m.in. poprzez uzupełniającą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.

Równie obiecujące są wyniki dotyczące poziomu zaufania do rodzica/opiekuna w wypadku przeżywania poważnego problemu. Łącznie 83%* uczniów chciałoby podzielić się swoimi wątpliwościami w kwestii przeżywanego problemu z rodzicami.

*suma odpowiedzi zdecydowanie tak oraz raczej tak

Podsumowanie

Wnioski z badań wśród mieszkańców

- Najpierw zapytano badanych, czy są osobami z niepełnosprawnością. 4% respondentów wskazało odpowiedź tak.
- 31% respondentów zadeklarowało, że w swoim otoczeniu zna osoby doświadczające przemocy domowej, natomiast kolejne 33% badanych nie ma co do tego pewności, jednak wskazuje na podejrzenia występowania takich sytuacji.
- Zjawisko przemocy domowej, w zamieszkiwanej przez respondentów miejscowości, jest raczej rzadkie oraz bardzo rzadkie w opinii 69% z nich. 31% odpowiedzi wskazuje, że jest ono raczej częste oraz bardzo częste.
- Wśród badanej grupy osób 26% doświadczyło przemocy od członka swojej rodziny oraz 20% z nich poprosiło o pomoc.
- Wśród odpowiedzi najczęściej pojawiała się przemoc psychiczna (88%), przemoc fizyczna (32%) oraz przemoc ekonomiczna (8%).
- Warto zauważyć, że dla 48% przemoc domowa wielokrotnie miała miejsce w przeszłości, jednakże teraz się już nie powtórzy, a 32% deklaruje był to jednorazowy incydent, który się już nie powtórzył. Dla 12% przemoc działa się wielokrotnie i są obawy, że zdarzy się to znowu i dla kolejnych 8% badanych działo się to wielokrotnie w przeszłości i wciąż się dzieje.
- Łącznie 95% badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy domowej jest alkohol. Łącznie 89% uświadamia sobie, że przemoc może wystąpić w każdej rodzinie. 91% zgadza się ze stwierdzeniem, że osobą doznającą przemocy domowej może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna. Odpowiedzi „Zdecydowanie nieprawdziwe” i „Raczej nieprawdziwe” określają, że funkcjonujące wśród badanych przekonania na temat przemocy są budujące: „Przemoc domowa to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” (95%); „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele osoby doznającej przemocy” (91%); „Gdyby osoba doznająca przemocy naprawdę cierpiała, odeszłaby od osoby stosującej przemoc” (84%); „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” (92%); „Nie ma czegoś takiego, jak gwałt w małżeństwie” (93%).
- Zdaniem mieszkańców Gminy Leżajsk przyczyn agresji wobec członków rodziny należy poszukiwać kolejno w: nieumiejętności radzenia sobie z problemami (81%), stresie (56%), chorobie psychicznej (44%), złej sytuacji materialnej (38%), różnicy zdań

członków rodziny (28%), braku posłuszeństwa dzieci (26%) oraz braku pracy rodziców (25%). 3% respondentów zaznaczyło odpowiedź inne nie podając przykładów.

- 91% respondentów odpowiedziało, że bardzo często lub czasami zdarza się długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe, natomiast 90% odpowiedziało, że bardzo często lub czasami orzekane są zbyt łagodne wyroki. Łącznie 83% respondentów odpowiadała też, że bardzo często lub czasami zdarza się wycofanie zgłoszenia przez osobę zgłaszającą.
- Jeżeli chodzi o przeciwdziałanie przemocy domowej, to mieszkańcy wskazywali, że najskuteczniejszymi działaniami są: zaostrzenie kar dla osób stosujących przemoc (82%), edukacja społeczeństwa (69%), poprawa sytuacji materialnej rodzin (29%) oraz zwiększenie niezależności finansowej kobiet (28%).
- Stwierdzenie „Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa” spotkało się z dezaprobatą – łącznie 80% mieszkańców nie zgodziło się z takim stwierdzeniem. Łącznie 89% badanych zdecydowanie nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwalają sobie lepiej radzić w przyszłości. 71% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem. Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 85% respondentów. Respondenci nie zgadzają się również ze stwierdzeniem, że łagodne kary fizyczne nie są przemocą domową – 81%. Według respondentów bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców – łącznie 74%.

Wnioski z badań wśród uczniów

- 36% czuje się w swojej klasie bardzo dobrze, a 51% raczej dobrze, co wskazuje na poczucie komfortu. 8% czuje się raczej źle oraz 5% bardzo źle i chciałoby zmienić klasę.
- Zapytano badanych uczniów czy czują się bezpiecznie w swojej szkole i czy idą tam bez żadnych obaw i strachów. Łącznie 82% badanych udzieliło odpowiedzi zdecydowanie tak lub raczej tak. Jedynie 18% wskazało na odpowiedzi raczej nie i zdecydowanie nie.
- 30% badanych deklaruje, że są w szkole uczniowie, których się boją.
- 9% uczniów uważa, że w szkole jest zwyczaj prześladowania, straszenia najmłodszych uczniów (tzw. kocenie). 58% nie wie.
- Zapytano także uczniów jak oceniają swoje zachowanie w szkole. Najczęstszymi odpowiedziami były te pozytywne (25% wzorowe, 42% bardzo dobre, 28% dobre). 4% badanych zaznaczyło odpowiedź poprawne i 1% respondentów oceniło swoje zachowanie nieodpowiednie.

- 85% uczniów ma w klasie lub szkole przynajmniej jedną osobę, której może się zwierzyć z trudności.
- Zapytano uczniów o ich opinię na temat częstotliwości występowania w szkole, do której uczęszczają różnych zachowań i sytuacji będących przejawem przemocy rówieśniczej. Najczęściej występującą sytuacją jest wyśmiewanie kogoś, przezywanie (25% uczniów wskazało, że taka sytuacja ma miejsce codziennie i kolejne 25% kilka razy w tygodniu lub 18% kilka razy w miesiącu). Spora część respondentów wskazała także na obgadywanie kogoś za plecami (22% uczniów wskazała, że taka sytuacja ma miejsce codziennie, 23% kilka razy w tygodniu, 18% kilka razy w miesiącu). Często wskazywano także na unikanie, ignorowanie, wykluczanie z grupy (9% wskazało odpowiedź codziennie, 15% kilka razy w tygodniu, a 11% kilka razy w miesiącu) oraz na kopanie, bicie (11% wskazało odpowiedź codziennie, 15% kilka razy w tygodniu, 11% kilka razy w miesiącu).
- Następnie zapytano uczniów kto częściej robi takie rzeczy. 82% wskazało, że są to chłopcy, a 18% wskazało na dziewczyny.
- 40% deklaruje, że nigdy nie zdarzyło się, aby zostali kopnięci, przezywani, czy żeby ktoś ich uderzył. Przeciwnego zdania jest 60% ankietowanych.
- Uczniowie deklarują, że doświadczają w szkole przemocy fizycznej (28%) oraz przemocy psychicznej (36%).
- Zapytano także kiedy najczęściej dochodzi do przemocy. Najczęściej wskazywanymi odpowiedziami były podczas przerw (66%), a także po lekcjach (20%).
- Następnie zapytano respondentów, dlaczego ich zdaniem inni uczniowie zachowują się agresywnie. Najczęściej (po 31%) wskazywano na to, że lubią poniżać innych i nie wiedzą, że sprawiają komuś przykrość. Niewiele mniej osób wskazało na potrzebę posiadania respektu (29%).
- Poniżej prezentowane są odpowiedzi uczniów na temat reakcji ich rówieśników na sytuację, kiedy staliby się oni świadkami bójki na szkolnym korytarzu. Niepokojące, jest, że część ankietowanych zadeklarowała przyglądanie się bójce, dopingowanie i nagrywanie zdarzenia telefonem – 50%. Zaistniałą sytuację zgłosiłoby nauczycielowi 25% badanych uczniów, 13% udawałoby, że nic nie widzi oraz 12% starałoby się rozdzielić bijących się uczniów.
- Okazuje się, że 46% uczniów jest zdania, że problem przemocy w szkole można rozwiązać poprzez sprawiedliwe karanie winnych. Uczniowie wskazywali również na:

spotkania z pedagogiem lub psychologiem – 30%, zajęcia sportowe – 29%, zainstalowanie kamer na szkolnych korytarzach – 26%, zajęcia sportowe – 24% wyrzucanie agresywnych ze szkoły – 25%, oraz 13% wskazało na nieodpowiadanie na zaczepki.

- Następnie zapytano uczniów komu zwierzyliby się, gdyby doświadczyli przemocy. Najwięcej respondentów wskazywało na wychowawcę (46%) oraz rodziców (42%), a 38% wskazało, że zwierzyłoby się w takiej sytuacji przyjacielowi. 26% zgłosiłoby taką sytuację pedagogowi lub psychologowi szkolnemu, a 15% deklaruje, że nie powiedziałoby nikomu.
- Zapytano również uczniów o doświadczenie przemocy w domu oraz poczucia bezpieczeństwa. Rozkład odpowiedzi sugeruje, że 15% uczniów ma lub miało doświadczenia związane z przemocą domową, a 4% uczniów nie czuje się w swoim domu całkowicie bezpiecznie.
- W kwestii rodzaju przemocy doświadczanej przez uczniów w swoich domach najczęściej wskazywali oni na doświadczanie przemocy psychicznej – 8% i przemocy fizycznej – 7%.
- 14% uczniów potwierdza, iż zna osoby, które doświadczają przemocy domowej, a 30% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak jest.
- Uczniowie dość często otrzymywali wiadomości z obelgami – 24% oraz często ich prywatna wiadomość była udostępniana innej osobie – 26%. 14% deklaruje, że publikowano w Internecie ośmieszające ich filmiki/zdjęcia.
- Większość uczniów – 92% deklaruje bardzo dobre lub raczej dobre relacje z rodzicami/opiekunami. Podobnie jest w przypadku oceny relacji uczniów z nauczycielami – większość 92% ocenia je jako bardzo dobre lub dobre.
- Łącznie 83% uczniów chciałoby podzielić się swoimi wątpliwościami w kwestii przeżywanego problemu z rodzicami.

Rekomendacje

Zalecane działania pogłębiające wiedzę z zakresu przemocy:

- szkolenia i warsztaty dla rodziców,
- szkolenia dla pracowników GKRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego, superwizja dla członków tych zespołów,
- spotkania otwarte dla mieszkańców Gminy,
- kampania informacyjna w postaci plakatów i ulotek.

Zalecane działania w grupie młodzieży i uczniów:

- Warsztaty, spotkania i programy dla uczniów dotyczące: przemocy, cyberprzemocy, komunikacji i radzenia sobie z emocjami, podczas których: uczniowie poznają definicje agresji, różnorodne jej rodzaje oraz sposoby wyrażania. Opracują własne sposoby pokonania problemu przemocy oraz zjawisk jej towarzyszących. Dzięki ciekawym, dostosowanym do wieku i możliwości poznawczych metodom pracy uświadomią sobie szkodliwość stosowania przemocy, propagując alternatywne sposoby radzenia sobie z negatywnymi emocjami.

Uzasadnienie

Podstawą do przyjęcia uchwały w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Leżajsk na lata 2026 – 2030 jest art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 1673), zgodnie z którym do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Nowelizacją ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej ustanowiono m.in. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030. W konsekwencji nastąpiła konieczność zapewnienia spójności Gminnych Programów Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej z nowym Programem Rządowym. Mając na uwadze powyższe został opracowany Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Leżajsk na lata 2026 – 2030.

Program stanowi narzędzie do efektywnego przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym, a także stworzenia jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwięzionych w przemoc domową. Program zawiera m.in. charakterystykę przemocy domowej jako zjawiska społecznego, diagnozę zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Leżajsk, wykaz celów, kierunki i wskaźniki działań Programu, jego adresatów oraz określa podstawy prawne podejmowanych działań. Podstawę Programu stanowi diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Leżajsk (załącznik nr 2).

Obowiązujący na terenie Gminy Leżajsk Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026, przyjęty Uchwałą nr 25/2022 Rady Gminy Leżajsk z dnia 11 kwietnia 2022 r. nie jest spójny z obowiązującymi aktualnie przepisami oraz nie zawiera aktualnej diagnozy zjawiska przemocy na terenie gminy, w związku z tym należy dokonać utraty mocy ww. uchwały.

Biorąc pod uwagę powyższe, podjęcie uchwały przez Radę Gminy Leżajsk w sprawie przyjęcia ww. Programu jest uzasadnione.